

Arapça-Türkçe Leksikografiye Dair Bir Tenkit Yazısı: Serdar Mutçalı'nın Arapça-Türkçe Sözlük Örneği

Hüseyin GÜNDAY*

Özet

Sözlük bir yabancı dil öğrencisinin eğitimi esnasında kendisinden asla vazgeçemeyeceği temel bir gereksinim olup, aynı zamanda herhangi bir dille ilgili olarak sözlük yazarlığı sahasında ortaya konulan çabalar da o dile verilen önemin tipik bir göstergesidir. Bu makale söz konusu fenomeni Arapça-Türkçe sözlükçülüğü açısından ele alacak ve bu alanda hazırlanmış en popüler sözlük olan Serdar Mutçalı'nın el-Mu'cemü'l-'Arabiyyü'l-Hadîs adlı çalışmasını muhteva açısından kritik edecektir.

Abstract

A Critical Essay About Arabic-Turkish Lexicography: The Example of Serdar Mutçalı's Arapça-Türkçe Sözlük

Dictionary is an essential and indispensable requirement for a foreign language student in the process of learning. At the same time, the efforts expended on lexicographical area with respect to a specific language is a typical indication of the importance given to that language. So, this article will discuss this phenomenon in terms of the Arabic-Turkish lexicology, and criticize the most popular Arabic-Turkish dictionary (al-Mu'cem al-'Arabiyya al-Hadîs) prepared by Serdar Mutçalı in terms of content.

Anahtar Kelimeler: Sözlük, sözlük hazırlama, hata, Arapça.

Key Words: Dictionary, lexicography, mistake, Arabic.

---

* Öğr.Gör.Dr., Uludağ Ü. İlahiyat Fakültesi, hgunday@hotmail.com

Giriş

Bir terim olarak Türkçemize “sözlük yazarlığı” veya “sözlük hazırlama sanatı” şeklinde çevirebileceğimiz *leksikografi*, bizde, teorik veya pratik düzlemde üzerinde yeterince emek harcanmış ya da kafa yorulmuş bir alan sayılmaz.¹ Bu noktadaki eksiklik, dilin ve kültürün en etkin aktarım organlarından biri olan nitelikli ve kapsamlı sözlüklerin ortaya çıkmasını geciktirdiği gibi, bir disiplin olarak ülkemizde leksikoloji (sözlük bilimi)nin de cılız bir gelişim seyri göstermesinde etkili olmuştur.

Gerçi son yıllarda, özellikle İngilizce-Türkçe sözlüklerin çeşitliliği, bunlardaki keyfiyet ve kemiyet hususları bu vadiye epey yol alındığını ortaya koyduğundan, bu karamsar tablonun, en azından kimi Batı dillerinden yana bir parça iyimserlik arz ettiği düşünülebilir. Buna karşın, kültür mirasımızın kodlarıyla sıkı sıkıya irtibatlı olduğu sayısız kaynağın dili olan Arapça için aynı özveriyle çalışılıp ter döküldüğünü ne yazık ki söyleyemeyiz.

Bu noktadaki başarısızlığın, en azından dönemsel olarak bazı siyasi ve ekonomik mülahazalarla izah edilebilecek tarafları bulunmaktadır. Ancak yakın zamanlara gelecek olduğumuzda da, mesela son 25-30 yıl içerisinde hareketlenmeye başlayan sözlük yapıcılığı sürecinde kat edilebilecek makul bir mesafenin maalesef alınamadığı görülmektedir. Bu yüzden bu makalede biz, ihmal edildiğini düşündüğümüz leksikografi sahasına, mütevazı bir tenkit yazısıyla katkı yapmayı arzulamaktayız.

Belirtmek gerekir ki, sözlükçülük sahasına ilişkin tenkit çabaları, Arapların klasik döneme ait eserlerinden itibaren tanık olduğumuz köklü ve yaygın bir geleneği temsil etmektedir. En eski sözlük örneklerinde dahi müelliflerin, bazı sözcük, deyim veya ifadelerin hareketlerine, harflerine ya da kelimenin etimolojik veya linguistik tahlillerine itiraz ettikleri, hatta bununla kalmayıp yerine doğru biçimini teklif ettikleri görülmektedir. Bu sözlük yazarları, katılmadıkları bir hususa “مَدَا خَطَأً” biçimindeki klişe bir ibareyle itiraz edip, kendi tercihlerini yine bir başka klişe olan “وَالصَّوَابُ (...)” cümlesiyle ifade ediyorlardı. Örneğin ez-Zebidî, *Tâcu'l-'arûs*'unda

¹ Avrupa'da ve Amerika'da genelde leksikoloji özelde leksikografi alanlarında ne yoğun bir entelektüel ve akademik çaba sarfedildiği noktasında fikir edinmek için, Ali el-Kâsimî'nin *‘Ilmu'l-luğa ve sinâ'atu'l-mu'cem* adlı eserinin sonunda yer alan zengin içerikli bibliyografyaya bir göz atmak yeterli gelebilir. bkz. Ali el-Kâsimî, *‘Ilmu'l-Luğa ve Sinâ'atu'l-Mu'cem*, Matâbi'u Câmi'ati'l-Melik Se'ûd, 2. Baskı, 1991, s.173-200.

فِي الْمَثَلِ (كَتَبْتَ الصَّيْدَ) هَكَذَا فِي النَّسْخِ بِغَيْرِ أَلِفٍ، وَالصَّوَابُ (أَكْتَبْتَكَ الصَّيْدَ وَالرَّمِي) وَأَكْتَبَ لَكَ فَارْمِهِ أَي دَنَا مِنْكَ.

demek suretiyle diğer sözlük nüshalarındaki yanlışlığı açıkça belirtir ve doğru olduğunu düşündüğü biçimi ekler.² Benzer bir tashih işlemi *Kitâbu'l-'Ayn* müellifinde de görülür:³

وَنَزَحَتِ الْبُئْرُ أَي قَلَّ مَاؤُهَا وَالصَّوَابُ عِنْدِي "نَزَحَتِ الْبُئْرُ" أَي أُسْتَقِي مَا فِيهَا

Klasik sözlüklerin yüzyıllar boyu tenkit ve tashih süzgecinden geçerek günümüz sözlüklerine devrettiği söz hazinesi, bugün artık madde başlarında şekil ve anlam itibarıyla yüksek bir standarda kavuşmuş gibidir. Ancak yakın zamanlarda dahi, Arap dünyasında hazırlanan sözlüklerin imlâ noktasında ciddi hataları bulunmaktadır. Sözgelimi, meşhur *el-Muncid* sözlüğünün mukaddimesinde tanıtılan mezid fiil baplarının ve bazı isimlerin imlâsında vasıl hemzesi yerine hala katı' hemzesi kullanılıyor olması (إِفْتَعَلَ / إِفْعَلُ / إِنْفَعَلَ / إِسْتَفْعَلَ / إِسْمُ الْمَكَانِ) çarpıcı bir örnek olabilir.⁴

Serdar Mutçalı'nın, tenkide konu edeceğimiz Dağarcık yayınlarından çıkmış olan *Arapça-Türkçe Sözlük* (الْمُعْجَمُ الْعَرَبِيُّ الْحَدِيثُ) adlı çalışmasına gelecek olursak, bizim emsalleri içerisinde özellikle bu sözlüğün esas alma sebebimiz, onun, Arapça-Türkçe sözlüğe ihtiyaç duyan hemen herkesin başvurduğu popüler bir kaynak olmasından, dolayısıyla Arapça'ya bir şekilde ilgi duyanlarca iyi bilinen bir örnek teşkil etmesinden ileri gelmektedir. Ancak doğrudan bu eserin tenkidine geçmeden önce, Türkiye'de bu güne kadar hazırlanmış olan Arapça-Türkçe sözlük çalışmalarının kısa tanıtımlı bir listesini takdim etmeyi ve haklarında bazı muhtasar yorumlarda bulunmayı uygun görmekteyiz.

² ez-Zebîdî, *Tâcu'l-'arûs min cevâhiri'l-kâmûs*, thk. Komisyon, Dâru'l-hidâye, y.y., t.y., c. IV, s. 111.

³ el-Halîl b. Ahmed el-Ferâhidî, *Kitâbu'l-'ayn*, thk. Mehdi el-Mahzûmî-İbrahim es-Semraî, Dâru ve Mektebetü'l-hilâl, y.y., t.y., c. III, s. 162.

⁴ Antuvân Ni'me- Isâm Müdevver- Lewîs Uceyl- Mitri Şemmâs, *el-Muncid*, Dâru'l-Meşrik, 2. Baskı, Beyrut, 2001, s. ن ، ل ، ك

<u>Sözlüğün adı</u>	<u>Bazı özellikleri</u>	<u>Referans bilgileri</u>
<p>مُعْجَمُ اللُّغَةِ</p> <p>Arapça-Türkçe Büyük Lügat</p>	<p>Modern Arapça-Türkçe sözlük ihtiyacıyla telif edilen ilk hacimli sözlüktür. İki cilt halinde tasarlanan eserin ancak birinci cildi tamamlanabilmiş ve <i>Sad</i> harfine kadar gelinebilmiştir. Sözlüğe konulan madde seçiminde yeterince özenli davranılmadığı, kitabın takrizlerinde belirtilenin aksine umumiyetle nâdir ve garip madde başlıklarının tercih edildiği görülmektedir. Bu yönüyle, modern okurun ve yeni kuşakların ihtiyacını karşılamada yetersiz kalmaktadır.</p>	<p>Hüseyin Atay- Mustafa Atay- İbrahim Atay, Bayrak Matbaası, Ankara, 1964, (1166 sayfa)</p>
<p>الْقَامُوسُ الْجَدِيدُ</p> <p>Arapça-Türkçe Yeni Kâmûs</p>	<p>Orta boy bir sözlük olup, uzun yıllar İmam Hatip Liselerinde ve İlahiyat Fakültelerinde kaynak kitap olarak kullanılmıştır. Ancak sonraki baskılarda güncellemeler yapılmadığı için yeni terminoloji noktasında bir takım eksiklikler mevcuttur.</p>	<p>Hayrettin Karaman-Bekir Topaloğlu, Nesil Yayınları, İstanbul, 1967, (536 sayfa)</p>
<p>الْمَوَارِدُ</p> <p>Arapça-Türkçe Lügat</p>	<p>Türkçe'de yapılmış en hacimli ikinci Arapça-Türkçe sözlüktür. İbn Manzûr'un <i>Lisânu'l-'Arabî</i> ve Cevherî'nin <i>es-Sihâhî</i> gibi klasik kaynakları esas alırken, modern dile ve kavramlara ait karşılıkların bulunamaması bariz bir eksiklik olarak dikkati çekmektedir.</p>	<p>Mevlüt Sarı, Bahar Yayınları, İstanbul, 1980, (1695 sayfa)</p>
<p>قَامُوسُ الْجَيْبِ</p> <p>Arapça-Türkçe Türkçe-Arapça Cep Lügati</p>	<p>Bilhassa modern Arapça öğrenenlerin, kendisinden uzun yıllardan beri yararlanageldikleri küçük hacimli ilk cep sözlüğüdür.</p>	<p>Erol Ayyıldız, Ensar Neşriyat, İstanbul, 1984, (377 sayfa)</p>
<p>مُعْجَم: عَرَبِيٌّ-تُرْكِيٌّ // تُرْكِيٌّ-عَرَبِيٌّ</p> <p>Lügat: Arapça-Türkçe // Türkçe-Arapça</p>	<p>Kelimelerin, telaffuz edildiği şekliyle ilk harften sonra doğru alfabetik olarak dizildiği ilk Arapça-Türkçe sözlüktür.</p>	<p>Mahmut Toptaş, Cantaş Yayınları, İstanbul, 1991, (341 sayfa)</p>

الْبَيَانُ

**Büyük
Arapça-Türkçe
Lügat**

Mahmut Toptaş'ın *Cep Lügati*'nden sonra, dizilimde sözcüğü teşkil eden harf sırasının esas alındığı ikinci Arapça-Türkçe sözlüktür. Bu sözcük hacimli olmasına karşın, gerek dizgi ve mizanpaj noktasındaki zaafı, gerekse de içerdiği sözcüklerin büyük ölçüde klasik karakterde oluşu geniş kitlelerin istifadesi önünde engel teşkil etmiştir.

Arif Erkan, Yasin
Yayınevi, 2 Cilt,
İstanbul, 2004,
(1.Cilt:1295 sayfa;
2.Cilt: 1100 sayfa)

الْقَامُوسُ الْعَرَبِيُّ الْمَعَاصِرُ

**Arapça-Türkçe
Türkçe-Arapça Modern
Arapça Sözlük**

Modern Arapça'da ve özellikle de günümüz medya dilinde yaygın olarak kullanılan kalıp ifadeler, deyimler ve kavramlar üzerine yapılmış ilk çalışma olması açısından alanında öncü bir eserdir.

İ. Muhammed Yolcu-
Nurullah Çetin, Birle-
şik Yayıncılık, İstan-
bul, 1993, (965 sayfa)

الْمُعْجَمُ: عَرَبِيٌّ - تُرْكِيٌّ

Arapça-Türkçe Sözlük

Gerek hacim, gerekse madde seçimi itibariyle, bu makalede tenkide konu edeceğimiz çalışma ayarında modern bir sözlüktür.

Kadir Güneş, Mektep
Yayınları, İstanbul,
2010, (1344 sayfa)

الْمَوَارِدُ (لِلطُّلَابِ)

قَامُوسُ عَرَبِيٌّ - تُرْكِيٌّ

Arapça-Türkçe Talebe Lügati

Yazarının, daha önce yayınladığı hacimli çalışması *el-Mevârid*'in muhteva itibariyle basitleştirilmiş ve hacim itibariyle küçültülmüş versiyonudur.

Mevlüt Sarı, Bahar
Yayınları, İstanbul,
tarih yok, (851 sayfa)

مُعْجَمُ مُصْطَلَحَاتِ الْعُلُومِ الْإِجْتِمَاعِيَّةِ:

عَرَبِيٌّ - تُرْكِيٌّ - إِنْجِلِيزِيٌّ - فَرَنْسِيٌّ

**Arapça-Türkçe-İngilizce-Fransızca
Sosyal Bilimler Sözlüğü**

Ahmet Zeki Bedevî'nin *Mu'cemu mustalahâti'l-'ulûmi'l-ictimâ'iyye* adlı eseri temel alınarak Türkçe'ye kazandırılmış olan, sosyal bilimler alanına ait bir kavram sözlüğüdür. Kavramların karşılıklarının ikiden fazla dilde gösterildiği (multilingual) bizdeki ilk çalışmadır.

Ali Yılmaz, İFAV
Yayınları, İstanbul,
1995, (327 sayfa)

Arapça-Türkçe // Türkçe-Arapça Cep Lügatı	Her Arapça kelimeye sadece bir Türkçe karşılık öneren mütevazı bir cep sözlüğüdür.	Şerafettin Şenaslan, Ravza Yayınları, İstanbul, tarih yok, (490 sayfa)
Arapça-Türkçe-İngilizce Deyimler Sözlüğü	Kalıplaşmış ifadeleri ve deyimleri içeren bu sözlüğün en özgün tarafı, deyimlerden pek çoğunun örnek cümle içerisinde kullanılıp, çevirilerinin de altında verilmiş olmasıdır.	Halil Uysal, Uysal Kitabevi, Konya 1997, (516 sayfa)
Yaşayan Arapça: Modern Arapçanın Sözlüğü	İlgili sözcüklerin konularına göre düzenlendiği Türkiye'deki ilk ve tek çalışmadır. Ch. Pellat'ın <i>Arabe Vivant</i> adlı eserinin temel alındığı bu eser, bilhassa kompozisyon derslerinde Türkçe'den Arapça'ya çeviri yapacak olan öğrencilere büyük kolaylık sağlamaktadır.	Nasuhi Ünal Karaarslan, Atatürk Üni. Fen-Edebiyat Fak. Yayınları, Erzurum, 1995, (630 sayfa)
Arapça-Türkçe Deyimler, Kalıp İfadeler, Atasözleri Sözlüğü	Bu sözlükté, kelimenin önce kök manası verilir, arkasından o maddeye ilişkin bazı deyim, atasözü ve kalıp ifadelerin Türkçe'leri idiyomatik bir kaygı içerisinde verilmeye çalışılmıştır.	Taceddin Uzun- Sait Şimşek, Elif Yayınları, İstanbul, 1994, (414 sayfa)
Arapça-Türkçe Sözlük	Hacim itibariyle en kapsamlı Arapça-Türkçe sözlük budur. Müellif, ana ve ara maddelerin seçiminde büyük ölçüde Mevlüt Sarı'nın <i>el-Mevârid</i> 'ini esas aldığından, ona ilişkin zikredilen kusurlar bu eser için de geçerlidir. Bu çalışmada sözcükler, kök esasına göre değil, telaffuz edilmiş biçimleri dikkate alınarak sıralanmıştır.	Mehmet Kanar, Say Yayınları, İstanbul, 2009, (1888 sayfa)

Arapça-Türkçe Sözlük (الْمُعْجَمُ الْعَرَبِيُّ الْحَدِيثُ) Adlı Eserin Tenkidi

Önsöz'ünde de belirtildiği üzere, Serdar Mutçalı, bu sözlük çalışmasında Alman müsteşrik Hans Wehr'e ait olduğunu ifade ettiği *A Dictionary of Modern Written Arabic* (1961) adlı Arapça-İngilizce sözlüğü esas almıştır. Esasen bu çalışma, yaklaşık 10 yıl süren hummalı bir materyal toplama süreci sonrasında teşekkül eden ve 1952 senesinde Arapça-Almanca olarak yayınlanan *Arabisches Wörterbuch für die Schriftsprache der Gegenwart* adlı eserin, daha sonra J. Milton Cowan'ın katkılarıyla bugünkü mükemmel şeklini aldığı kolektif bir çabanın ürünüdür. Hans Wehr daha 1960 baskısındaki Sunuş (Introduction) yazısında, eserin teşekkül sürecine katkı yapan geniş bir gönüllü kadrosuna işaret eder.⁵

Arap dünyasında, geçen yüzyılın başından itibaren bilim ve kültür dünyasına adeta akın eden on binlerce sözcük, deyim veya terime uygun karşılıklar bulma yönündeki çabalar Hans Wehr ve arkadaşları tarafından büyük bir ciddiyet, vukuf ve titizlikle takip edilmiş, kullanımındaki yaygınlık ve genel kabul kriterleri de dikkate alınmak suretiyle bu modern sözlük oluşturulmuştur. Ülkemizde 1995 senesinden itibaren Arapça meraklılarının büyük ilgi gösterdiği bu sözlük, öyle anlaşılıyor ki, modern tabir ve kavramları karşılama yetersiz kalan emsallerini büyük ölçüde unutulmaya mahkûm etmiştir.

Bu makale çalışmasında bizim böyle bir eseri incelemeye konu yapmamızın temel nedeni tam da bu noktaya dayanmaktadır. Yani, Arapça ile bir şekilde bağlantısı olan hemen herkesin kütüphanesinde bulunan böylesine popüler bir sözlüğün, yaptığı onca/onlarca baskıya rağmen çeviriden kaynaklanan mühim ve fâhiş hataları muhtevasında ısrarla tekrarlıyor olmasıdır. Dürüstçe ifade etmek gerekirse, sözlük gibi temel ve vazgeçilemez bir materyaldeki belirgin hataların her defasında tekrarlanmış olması, ilgilenenlerin düzeyi ve eleştiri yoksunluğu noktasında bir fikir verdiği gibi, yazarın veya yayınevinin okur karşısındaki sorumluluğu ilkesine de dikkatlerimizi çekmektedir.

İlgili sözlükte tenkide konu edilecek hususlar, tablolar yardımıyla sistematik bir tasnif içerisinde ele alınıp zengin örneklerle desteklenmeye çalışılacaktır. Bu arada, müellif tarafından bir sözcüğün yazımında veya anlamlandırılmasında yapılan bir hataya sadece işaret etmekle yetinmeyip, bunun doğru biçimini göstermeyi de uygun görmekteyiz. Ayrıca bir sözcük veya ibaredeki hatanın tam olarak bulun-

---

⁵ Hans Wehr, *A Dictionary of Modern Written Arabic*, Düzenleme: J. Milton Cowan, Spoken Language Services, Inc., 3. Baskı, New York, 1976, s.X-XII.

duğu kısma ya da harekeye dikkat çekmek gayesiyle, ilgili kısımlar ko-
yutulmuş zemin üzerinde beyaz harflerle gösterilmiştir. Böylece sağla-
nan kontrast sayesinde hatanın net biçimde fark edilmesi hedeflenmiş-
tir. Şimdi Arapça-Türkçe Sözlük (الْمُعْجَمُ الْعَرَبِيُّ الْحَدِيثُ) adlı sözlükte rastla-
dığımız ve değişik kategoriler altında değerlendirilebilecek olan hataları
tablolar yardımıyla göstermeye çalışalım.

A) Morfolojik Yanlışlıklar (Sarf Hataları)

1. Fiil Baplarının Yanlış Yazımı

Arapça'da özellikle bir sülâsî kökün mâzî ve muzârî sîgalarının
orta harf (aynel-fiil) hareketlerinin en başından doğru öğrenilmesi
gerekmektedir. Bablarla ilgili olarak, yanlış öğrenilen bir bilginin telafisi
ileride güç olacağından, dil hocalarının bilhassa emin olmadıkları
durumlarda öğrencileri sözlüğe yönlendirmeleri uygun olacaktır. Ancak
Serdar Mutçalı'nın sözlüğünde, bu en temel ve kritik konuda ciddi
hatalar yer almaktadır. Aşağıda hem sülâsî fiillerin mâzî ve muzârî
hallerindeki hareke hataları, hem de baplara ilişkin başka bazı hatalar
topluya gösterilmiştir.

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
أَجَلَ . يَأْجُلُ	أَجَل . يَأْجُلُ	وَهَب . يَهَبُ	وَهَب . يَهَبُ
قَرَّ . يَقْرُرُ	قَرَّ . يَقْرُرُ	ضَمِنَ . يَضْمَنُ	ضَمِنَ . يَضْمَنُ
سَخَطَ . يَسْخَطُ	سَخَطَ . يَسْخَطُ	وَقَعَتُ =	وَقَعَتُ الْعَيْنُ
شَمَتَ . يَشْمَتُ	شَمَتَ . يَشْمَتُ	رَغَدَ . يَرْغُدُ	رَغَدَ . يَرْغُدُ
يَقْرُرُ =	يَقْرُرُ لَهُ الْحَالُ	زَفَّ . يَزِفُّ	زَفَّ . يَزِفُّ (زِفَافُ)
لَا يَقْرُرُ =	لَا يَقْرُرُ لَهُ قَرَارٌ	زَلَجَ . يَزْلِجُ	زَلَجَ . يَزْلِجُ
فَقِمَ . يَفْقَمُ	فَقِمَ . يَفْقَمُ	زَلَلْتُ	زَلَلْتُ
وَطَسَ . يَطْسُ	وَطَسَ . يَطْسُ	لَمْ يَسْبِقْ =	لَمْ يَسْبِقْ لِي =
رَطَبَ . يَرْطُبُ	رَطَبَ . يَرْطُبُ	أَزَقَ . يَأْزُقُ	أَزَقَ . يَأْزُقُ
شَكَسَ . يَشْكُسُ	شَكَسَ . يَشْكُسُ	لَا يَسْهَلُ =	لَا يَسْهَلُ أَنْ
هَنَأَهُ =	هَنَأَهُ بِتَجَاحِهِ	شَبِقَ	شَبِقَ
إِسْتَحْرَنَ	إِسْتَحْرَانَ	لَمْ يَكُنْ لِيَضْحَبُ =	لَمْ يَكُنْ لِيَضْحَبُ

2. Fiillerin İmlâlarının veya Malum-Meçhül Durumlarının Yanlış Yazılması

Aşağıdaki örnekler incelendiğinde, pek çok mâlum (etken) fiilin meçhül (edilgen) çatıda oluşturulduğu, bilhassa illet harflerinin yazımı hususunda yanlış tercihlerin yapıldığı görülmektedir.

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
تَعَالَى	تَعَالِي	أَضْمَحَلَّ	أَضْمَحَلَّ
أَنْكَبَى	أَنْكَبَا	تَعَجَّبَ	تَعَجَّبَبَ
بَدَأَ لِلْعِيَانِ	بَدَأَ لِلْعِيَانِ	عَرَفَ =	عَرَفَ حَقَّ الْمَعْرِفَةِ
دَسَى	دَسَا	دَاجَى	دَاجَا
أَخِيَا	أَخِيِي	تَدَسَى	تَدَسَا
اسْتَحْيَا	اسْتَحْيِي	أَوْلَعَ	أَلَعَ
أَرَاخَى / تَرَاخَى	أَرَاخَا / تَرَاخَا	زَجَّى	زَجَّبا
إِئْتَمَّ	إِئْتَمَّ	أَكْبَى	أَكْبَا
شَقَا . يَشْقُو	شَقَى . يَشْقُو	أَسَا . يَأْسُو	أَسَى . يَأْسُو
كَسَا . يَكْسُو	كَسَى . يَكْسُو	خَلَا =	خَلَى إِلَى نَفْسِهِ
حَيَى . يَحْيَا	حَيَى . يَحْيِي	أَمَّ شَتَا =	صَافَ الزَّمَانَ أَمَّ شَتَى
لِيَحْيَى الْمَلِكُ	لِيَحْيَى الْمَلِكُ	حَيَاكَ اللَّهُ	حَيَاكَ اللَّهُ
تَحَسَى	تَحَسَا	لَا يُعَاوِضُ	لَا يُعَاوِضُ

3. İsm-i Fâillerin ve Mübâlağa Sîgalarının Yanlış Yazılması

Bir çok örnekte ism-i fâillerin ism-i mefûl biçiminde yazıldığı, mübâlağa sîgalarındaki şeddelerin atıldığı, yersiz harfler ilâve edildiği, ya da uygunsuz hareketler konulduğu dikkat çekmektedir.

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
مُعَبَّرٌ	مُعَبَّرٌ	مُؤَبَّرٌ	مُؤَبَّرٌ
مُدَّخِرَةٌ	مُدَّخِرَةٌ	مُدَّخِرٌ	مُدَّخِرٌ
مُحْتَلِّطٌ	مُحْتَلِّطٌ	مُؤْتَلِّقٌ ، مَوْتَلِّقٌ	مُؤْتَلِّقٌ / مَوْتَلِّقٌ
مُحَامِلِيَّةٌ	مُحَامِلِيَّةٌ	مُتَّارِجِحٌ	مُتَّارِجِحٌ
مُخْطِيبٌ	مُخْطِيبٌ	مُسْتَخْلِيمٌ	مُسْتَخْلِيمٌ
مُتَّطِيبٌ	مُتَّطِيبٌ	مُسْتَمِدَّاتٌ	مُسْتَمِدَّاتٌ
مُتَّلَوِّنٌ	مُتَّلَوِّنٌ	مُهَيِّئٌ	مُهَيِّئٌ
مُضَارِعٌ	مُضَارِعٌ	شَاكٌ	شَاكٌ
ظُرُوفٌ مُخَفِّمَةٌ	ظُرُوفٌ مُخَفِّمَةٌ	رَائِعَةٌ	رَائِعَةٌ
نَظَّارَةٌ مُعْظَمَةٌ	نَظَّارَةٌ مُعْظَمَةٌ	لَيْلَةٌ شَادِيَةٌ	لَيْلَةٌ شَادِيَةٌ
صَاحِبُ الْعِظْمَةِ	صَاحِبُ الْعِظْمَةِ	(...) الْعَارِضِينَ	خَفِيفُ الْعَرِضِينَ
مُعْرُودٌ	طَائِرٌ مُعْرُودٌ	الْوُحُوشُ الضَّارِيَةُ	الْوُحُوشُ الضَّارِيَةُ
الْمُنْخَفِضَةُ	الْأَرَاظِي الْمُنْخَفِضَةُ	الْوَرَقِي	سِلْكُ الْإِنْصَهَارِ الْوَرَقِي
سَوُومٌ	سَمِيمٌ	رُحُومٌ	رُحُومٌ
قَنُوعٌ	قَنُوعٌ	سَكِيَّتٌ	سَكِيَّتٌ
سَأَالٌ	سَأَالٌ	نَظَّادَةٌ	نَظَّادَةٌ
قِطَارٌ سَبَاقٌ	قِطَارٌ سَابِقٌ	مَلَاكٌ	مَلَاكٌ

4. İsm-i Mefullerin Yanlış Yazılması

Bazı durumlarda ism-i mefüller ism-i fâil sîgasında yazılmış, pek çok örnekte de yanlış hareke ve harf kullanımına gidilmiş.

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
مَدُوسٌ	مَدَّاشٌ	مُخْتَلِقٌ	مُخْتَلِيقٌ
مُزَوَّدٌ	مُزَوِّدٌ	مُتَحَرِّرٌ	مُتَحَرِّجٌ
مُصَفِّحٌ	مُصَفِّحٌ	مُسَجِّجٌ	مُسَجِّجٌ
مُقَارِنٌ	مُقَارِنٌ	مُضْطَبِّعٌ	مُضْطَبِّعٌ
مُتَّفِرٌّ	مُتَّفِرٌّ	مُمَاهِدٌ	مُمَاهِدٌ
مُخَطِّرٌ	مُخَطِّرٌ	مُتَّصِفٌ	مُتَّصِفٌ
مُلغى	مُلغى	مَرْوِيَّاتٌ	مَرْوِيَّاتٌ
مُسْتَوْرَدَاتٌ	مُسْتَوْرَادٌ	مَنْهِيٌّ	مَنْهِيٌّ
صُورَةٌ مُكَبَّرَةٌ	صُورَةٌ مُكَبَّرَةٌ	دولة مُتَنَلِّبَةٌ	دولة مُتَنَلِّبَةٌ
مُعَرَّضٌ لِلْخَطَرِ	مُعَرَّضٌ لِلْخَطَرِ	أَضْبَحَ نَسِيًا مُنْسِيًا	أَضْبَحَ نَسِيًا مُنْسِيًا = مُنْسِيًا

5. Mastarların Yanlış Yazılması

Gerek sülâsi mücerred, gerekse mezîd pek çok fiilin mastarı ya eksik veya fazla harf sebebiyle veyahut da yanlış harekeleme yüzünden hatalı olarak yazılmış. Üstelik bu sözcüklerin bir bölümü oldukça popüler mastarlardır.

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
نَزُولُ الْمَطَرِ	نَزُولُ الْمَطَرِ	طَلَبٌ	طَلَبٌ
شَيْخٌ	(شَيْخٌ) شَيْخٌ	خُرُوجٌ	(خُرُوجٌ) خُرُوجٌ
مُواخَذَةٌ	مُواخَذَةٌ	هُبُوطٌ	هُبُوطٌ
سَلَوٌ	(سَلَا) سَلَوٌ	صَبِيٌّ ، صَبِيٌّ	صَبِيٌّ (صَأَى/إِيضًا)

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
صَبْرٌ	(صَارَ) صَبْرَةٌ	صُورَةٌ	(صُرِّحَ) صُورَةٌ
سُوْدٌ	(سَادَ) سُوْدٌ	سِرْعٌ ، سَرَعٌ	(سَرِعَ) سِرْعٌ ، سَرَعٌ
مُوَاسَاةٌ	مُوَاسَاةٌ	رَبِيٌّ	(رَاقَ) رَبِيٌّ
مُدَاوَاةٌ	مُدَاوَاةٌ	مُرَاعَاةٌ	مُرَاعَاةٌ
مُقَاَصَاةٌ	مُقَاَصَاةٌ	مُسَاقَاةٌ	مُسَاقَاةٌ
مَلَامَاةٌ	مَلَامَاةٌ	مُبَارَاةٌ	(أَقَامَ) مُبَارَاةٌ
مُرَاةٌ	مُرَاةٌ	مُرَاعَاةٌ ل	مُرَاعَاةٌ ل
مُقَاَيَاةٌ	مُقَاَيَاةٌ	مُمَاعَاةٌ	(مَاعَ) مُمَاعَاةٌ
طَهَايَاةٌ	طَهَايَاةٌ	طَمَاعِيَّةٌ	طَمَاعِيَّةٌ
عَلَايَاةٌ	(عَلُنَ) عَلَايَاةٌ	طَوَاعِيَّةٌ	طَوَاعِيَّةٌ
صَلَاحِيَّةٌ	(صَلَحَ) صَلَاحِيَّةٌ	كِرَاهِيَّةٌ	(كِرِهَ) كِرَاهِيَّةٌ
عَلَى كِرَاهِيَّةٌ	عَلَى كِرَاهِيَّةٌ	رَفَاهِيَّةٌ	(رَفِهَ) رَفَاهِيَّةٌ
إِسْتِشْفَاةٌ	إِسْتِشْفَاةٌ	فَلَمَعَةٌ	فَلَمَعَةٌ
تَنَسِيْقٌ	تَنَسِيْقٌ	تَلْفُظٌ	تَلْفُظٌ
تَسْبِيْحَةٌ	تَسْبِيْحَةٌ	رُقِصَةٌ	رُقِصَةٌ
لِيْنُ الْعِظَامِ	لِيْنُ الْعِظَامِ	طَبِيبُ الْعِرْقِ	طَبِيبُ الْعِرْقِ
تَامِيْنٌ ضِدَّ السَّرِقَةِ = السَّرِقَةِ	تَامِيْنٌ ضِدَّ السَّرِقَةِ	الْتَرَجِمَةُ = الْتَرَجِمَةُ	الْتَرَجِمَةُ السَّبْعِيْنِيَّةُ
جَوْزُ الطَّيْبِ	جَوْزُ الطَّيْبِ	طَائِرَةُ الْمُطَارَاةِ	طَائِرَةُ الْمُطَارَاةِ
مُبَارَاةٌ نِهَائِيَّةٌ	مُبَارَاةٌ نِهَائِيَّةٌ	سِيَّاسَةُ التَّوَسُّعِ	سِيَّاسَةُ التَّوَسُّعِ
أَذَاعٌ بِالْمُخْلَفَةِ	أَذَاعٌ بِالْمُخْلَفَةِ	مُنَاجَاةُ الْأَرْوَاحِ	مُنَاجَاةُ الْأَرْوَاحِ

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
تَحْتِ رِعَايَةٍ	تَحْتِ رِعَايَتٍ	نِزَالٌ = مُنَازَلَةٌ	نِزَالٌ = مُنَازِلٌ
التَّحْسِينِ	سار في سبيل التحسين	الشَّجَاعَةِ	هُوَ مِنَ الشَّجَاعَةِ بِمَكَانٍ
الْحِرَاسَةِ =	تَعَاقَبَ الْجُنُودِ فِي الْحِرَاسَةِ	الرُّقِيِّ =	سار في مدارج الرُّقِيِّ
		طَبَّطَبَةً	طَبَّطَبَةً

6. Sıfat-ı Müşebbehelerin ve İsm-i Tafdillerin Yanlış Yazılması

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
أَذْهَى	أَذْهَاءٌ	ذَيْبٌ	ذَابٌ
رَهْلٌ	رَهْلٌ	رَحِيٌّ	رَحِيٌّ
لَهْتَى	لَهْتَاءٌ	صَدِيٌّ	صَدِيٌّ
الْيَهْطَانِ	أَبُو الْيَهْطَانِ	لَهْتَانٌ	لَهْتَاتٌ
عُلْيَا	أَعْلَى - عُلْيَاءٌ	الضَّمِّمِ	أَبْجَدِيَّةُ الضَّمِّمِ
شَجِيئَةٌ = شَجِيئَةٌ	شَجَّ مَوْ شَجِيئَةٌ	الصُّغْرَى	النِّهَائِيَّةُ الصُّغْرَى
الْمُضْوَى =	لِلْمُضْوَرَّةِ الْمُضْوَى	عَذْبَةٌ	مِيَاءٌ عَذْبِيَّةٌ

7. İsm-i Zaman ve Mekân, İsm-i Âlet ve İsm-i Tasğîr Gibi Diğer Sarf Kalıplarının Yanlış Yazılması

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
مِرَابٌ	مِرَابٌ	مِشْجَبٌ	مِشْجَابٌ
سَحَابَاتٌ	سَحَابَاتٌ	حِرَامَةٌ	حِرَامَةٌ
مَأْوِقٌ	مَأْوِقٌ	مَوْطِيٌّ	مَوْطِيٌّ
مَعْرُضُ الْأَرْبَاءِ	مَعْرُضُ الْأَرْبَاءِ	آلٌ بِهِ الْمَطَافُ	آلٌ بِهِ الْمَصَافُ

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
ذَاتِيَّةٌ	ذَاتِيَّةٌ	مَاهِيَّةٌ	مَاهِيَّةٌ
خُوِيٌّ	خُوِيٌّ	نَازِيَّةٌ	نَازِيَّةٌ
مَاءُ أَحْجَاجٍ	مَاءُ أَحْجَاجٍ	شُعَيْرَاتٌ	شُعَيْرَاتٌ
دُوْبِيَّةٌ	دُوْبِيَّةٌ	خُوْنِيَّةٌ	خُوْنِيَّةٌ
		أَحْيَدٌ	أَحْيَدٌ

8) İsm-i Mensup

İsm-i mensupların sonunda bulunan Yâ harfi daima şeddeli olup her üç harekeyi de kabul etmektedir. Halbuki Mutçalı'nın sözlüğünde bunların -Osmanlıca'da olduğu gibi- çok büyük oranda şeddesiz yazıldığı görülmektedir.

DOĞRUSU	EKSİK YAZIM	DOĞRUSU	EKSİK YAZIM
أَدَبِيٌّ	أَدَبِيٌّ	أَبَدِيٌّ	أَبَدِيٌّ
أَهْلِيٌّ	أَهْلِيٌّ	أَبْوِيٌّ	أَبْوِيٌّ
أَرْضِيٌّ	أَرْضِيٌّ	أَنَانِيٌّ	أَنَانِيٌّ
أَرُوْبِيٌّ	أَرُوْبِيٌّ	أَرْدُنِيٌّ	أَرْدُنِيٌّ
تَأْسِيسِيٌّ	تَأْسِيسِيٌّ	أَسَاسِيٌّ	أَسَاسِيٌّ
حَمَلِيٌّ	حَمَلِيٌّ	تَارِيخِيٌّ	تَارِيخِيٌّ
حَالِيٌّ	حَالِيٌّ	حَنْبَلِيٌّ	حَنْبَلِيٌّ
حَوْلِيٌّ	حَوْلِيٌّ	حَالِيَّا	حَالِيَّا
خَشَبِيٌّ	خَشَبِيٌّ	خَرْفِيٌّ	خَرْفِيٌّ
خَطِّيٌّ	خَطِّيٌّ	خُضْرِيٌّ	خُضْرِيٌّ
دَمِيٌّ	دَمِيٌّ	خُمَاسِيٌّ	خُمَاسِيٌّ

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
ذَاتِي	ذَاتِي	ذَرِّي	ذَرِّي
زُرُورِي	زُورُورِي	رَافِضِي	رَافِضِي
مَسَامِي	مَسَامِي	سُنِّي	سُنِّي
شَرَارِي	شَرَارِي	شَمَاهِي	شَمَاهِي
شَهْرِي	شَهْرِي	تَشْنُجِي	تَشْنُجِي
صَبَاحِي	صَبَاحِي	شَهْوِي	شَهْوِي
شُكْرِي	شُكْرِي	سُعُودِي	سُعُودِي
صُحْفِي	صُحْفِي	شُيُوعِي	شُيُوعِي
صِحَافِي	صِحَافِي	شِيعِي	شِيعِي
شَاهَانِي	شَاهَانِي	أَشْهُمِي	أَشْهُمِي
شَفْهِي	شَفْهِي	سَامِي	سَامِي
صَحْرَاوِي	صَحْرَاوِي	عُمَرَانِي	عُمَرَانِي
صَحْرِي	صَحْرِي	فُطْرِي	فُطْرِي
الْعُذْرِي	الْعُذْرِي	طُولِي	طُولِي
قَيْسَرِي	قَيْسَرِي	فُنَيْقِي	فُنَيْقِي
رَبْلِي = رَبْلِي	رَبْلِي	يَابَانِي	يَابَانِي
نَسْوِي	نَسْوِي	شَتْوِي	شَتْوِي
دُهْنِيَات	دُهْنِيَات	رَادِيكَالِي	رَادِيكَال
مِثَالِي النَّزْعَةِ	مِثَال نَزْعَةِ	أُنْسِي	كَعْبُ أُنْسِي
أَرِسْتُفَرَاتِي	أَرِسْتُفَرَات	حَالِيَّة =	صُورَةٌ حَالِيَّة

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
سَوْدَاوِي	مِرَاجِ سَوْدَائِي	عَادِيَاتُ الْأُمُورِ	عَادِيَاتُ الْأُمُورِ
قَزَن سَمْعِي	قَزَن سَمْعِي	= الْفَضِي	السِّتَارُ الْفَضِي
= بِالرُّشْمِي	شَبِيهَةٌ بِالرُّشْمِي	= الْعَقَارِي	السَّجَلُ الْعَقَارِي
= الْعَقْلِي	الْمَذْهَبُ الْعَقْلِي	= الْخَلِيفَةُ	الْمَنْطِقَةُ الْخَلِيفَةُ

9) Nâkıs-ı Yâi ve Lefif Fiillerin İsm-i Mefulleri

Bunlardaki Yâ harfleri daima şeddeli olup üç harekeyi de kabul eder.

DOĞRUSU	YANLIŞ VEYA EKSİK	DOĞRUSU	YANLIŞ VEYA EKSİK
مَرْتَبِي	مَرْتَبِي	مَحْمِي	مَحْمِي
مَحْصِي	مَحْصِي	مَحْنِي	مَحْنِي
		مَحْزِي	مَحْزِي

10) فَعِيلٌ Vezninde Gelen Sıfatlar ve فُعُولٌ Vezninde Gelen Masterlar

Bunlardaki Yâ harfi de daima şeddelidir.

DOĞRUSU	YANLIŞ VEYA EKSİK	DOĞRUSU	YANLIŞ VEYA EKSİK
شَقِي	شَقِي	سَمِي	سَمِي
سَبِي	سَبِي	سَوِي	سَوِي
زَهِي	زَهِي	(...) الرُّفِي	قَطَعَ شَوْطًا فِي الرُّفِي

B) Sentaktik Yanlılıklar (Nahiv Hataları)

Bilindiği gibi Arapça'da kelimelerin irabı yani son harflerinin aldığı hareketler ya da biçimler, cümleyi anlamlandırmada son derece önemlidir. Halbuki incelemeye konu sözlükte bulunan pek çok kelimenin son harekesi belirtilmemiş ya da yanlış yazılmıştır. Kısacası, Arapça'da kelimelerin irabı harekeyle, harfle, mahalli ve takdiri olabileceğinden, bu durumdaki kelimelerin sonlarının mutlaka doğru şekilde hareketlenmiş olması sözlük bilgisi açısından son derece önemlidir. Şimdi aşağıda bu kategori altında değerlendirilebilecek bir takım hatalara göz atalım:

1. Gayr-i Munsarif Kelimelerin Son Harekeleri Belirtilmemiş veya Yanlış Yazılmış

İsm-i tafdil sığası, bazı sıfat-ı müşebbehe kalıpları ve çoğul vezinleri gayr-i munsarif olduklarından bunların sonlarının tenvin kabul etmediğinin sözlükte mutlaka belirtilmesi gerekirdi.

DOĞRUSU	YANLIŞ VEYA EKSİK	DOĞRUSU	YANLIŞ VEYA EKSİK
أَحْوَصُ	أَحْوَص	أَحْوَجُ	أَحْوَج
أَحْرَسُ	أَحْرَس	أَحْوَرُ	أَحْوَر
أَرَتْ	أَرَتْ	أَحْرَقُ	أَحْرَق
أَرَبُ	أَرَب	أَرْسَخُ	أَرْسَخ
أَضْعُرُ	أَضْعُر	أَشْمَلُ	أَشْمَل
أَخْوَأُ	أَخْوَأ	أَقْصُرُ	أَقْصُر
دَوَابُ	دَوَاب	خَطَاطِيفُ	خَطَاطِيف
مَدَائِقُ	مَدَائِق	دَبَابِيسُ	دَبَابِيس
زَرَابِي	زَرَابِي	ذَرَارِي	ذَرَارِي
مَسَامُ	مَسَام	سَرَارِي	سَرَارِي
أَشْقِيَاءُ	أَشْقِيَاء	أَذْكِيَاءُ	أَذْكِيَاء
أَصْحَاءُ	أَصْحَاء	أَحْسَاءُ	أَحْسَاء

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
عَضْبَانٌ	عَضْبَانٌ	مَصَارِينُ	مَصَارِينُ
غَيْرَانٌ	غَيْرَانٌ	غَضَارِيفٌ	غَضَارِيفٌ
أَفَاجِي	أَفَاجِي	أَكَاذِيبٌ	أَكَاذِيبٌ
أَمَانِي = أَمَانِي	أُمْنِيَّةٌ جِ أَمَانِي	حَوَارِي	حَوَارِي
قَوْسٌ قَزَحٌ	قَوْسٌ قَزَحٌ	مَقَارٌ = مَقَارٌ	مَقَرٌّ جِ مَقَارٌ
عَدُوٌّ أَلَدٌ	عَدُوٌّ أَلَدٌ	وَظَائِفٌ = وَظَائِفٌ	تَقَلَّبَ فِي وَظَائِفٍ
مِنْ تَجَارِبٍ	عَانَى مِنْ تَجَارِبٍ	عَشَوَاءٌ = عَشَوَاءٌ	يَحْبِطُ خَبِطَ عَشَوَاءٌ
مَظَانٌ	مَظِنَّةٌ جِ مَظَانٌ	سَوْدَاءٌ بَيِّضَاءٌ	مَارَدٌ سَوْدَاءٌ وَ لَا بَيِّضَاءٌ

2. Sonunda Yâ veya Elif Olan Sözcüklerin Son Harekesi

Arapçada sonunda Elif olup mâkablî fethalî olan isimlere maksûr; Yâ olup mâkablî kesralî olan isimlere mankûs; kelimeye sonradan şeddeli Yâ harfi birleştirilip mâkablî kesralî kılınan isimlere de ism-i mensûb adı verilir. Bunlara ilâveten Nâkıs-ı Yâî ve leffî fiillerin ism-i mefulleri de şeddeli Yâ harfine sahiptir. Ayrıca sonu illetli olan fiillerden failûn vezninde sıfat-ı müşebbehe gelirse veya fuûlûn vezninde mastar gelirse bunların sonundaki Yâ harfi de şeddeli olmak zorundadır. Sözü'nün özü, bu tür yapıların son harekeleri belirtilmediği takdirde bu isimlerin birbirine karışma olasılığı yüksektir. Bu yüzden, sözü edilen kategorilerde yer alan ve aralarındaki ince farkları ancak Sarf ve Nahiv bilgisi çok iyi olan kimselerin sezebileceği bu tür isimlerin son harekelerinin mutlaka belirtilmesi gerekirdi. Halbuki Mutçalî'nin sözlüğünde bu husus dikkate alınmamış. Şimdi sırayla bunlara ilişkin örnekleri görelim.

a) Mankûs İsimler

Mankûs isimlerde harf-i tarif bulunmadığında sonundaki Yâ harfi gizli kalır. Buradaki Yâ harfinin varlığını ifade etmek için de sonuna kesralî bir tenvin konulmalıdır. Aşağıdaki örneklerde bu noktanın dikkate alınmadığı görülmektedir.

DOĞRUSU	YANLIŞ VEYA EKSİK	DOĞRUSU	YANLIŞ VEYA EKSİK
شَارٌ	شَارٌ	أَبٌ	أَبٌ
قَانٌ	قَانٌ	وَاطٌ	وَاطٌ
سَامٌ	مَنْدُوبٌ سَامٌ	أَحْمَرٌ قَانٌ	أَحْمَرٌ قَانٌ
أَثْفٌ	أَثْفِيٌّ	طَوَاشِيٌّ	طَوَاشِيٌّ
مَرَاتٌ	مَرْثِيَةٌ ج مَرَاتٌ	أَوَانٌ	أَوَانٌ
مُكَارٌ	مُكَارٌ	تَسْرٌ	تَسْرٌ
مُرَاءٌ	مُرَاءٌ	حَوَافٌ	حَافَةٌ ج حَوَافٌ
صَحَارٌ	صَحْرَاءٌ ج صَحَارٌ	مَعَ التَّمَادِي	مَعَ التَّمَادِي
أَرَاضٌ صَحْرَاوِيَّةٌ	أَرَاضٌ صَحْرَاوِيَّةٌ	أَيَادٌ بَيْضَاءٌ	أَيَادٌ بَيْضَاءٌ
الأَرَاضِييُ الوَاطِيَّةُ	الأَرَاضِييُ الوَاطِيَّةُ	نَادٍ رِيَاضِيٌّ	نَادِيٌّ رِيَاضِيٌّ
مَذْكُورٌ بِعَالِيهِ	مَذْكُورٌ بِعَالِيهِ	تَدَاوَلَتْهُ الأَيْدِي	تَدَاوَلَتِ الأَيْدِي

b) Maksûr İsimler

Maksûr isimlerin sonunda Elif veya Yâ şeklinde yazılan bir Elif bulunup bu harflerin mâkabli de meftûh olmak zorundadır. Bu tür isimler tüm irab hallerinde takdiran irab alırlar. Ancak bu isimler gayri munsarif ise tenvinsiz, munsarif olduğunda da tenvinli olarak yazılırlar.

DOĞRUSU	YANLIŞ VEYA EKSİK	DOĞRUSU	YANLIŞ VEYA EKSİK
صِبَاٌ	صِبَاٌ	رِبَاٌ	رِبَاٌ
صَدَى	صَدَى	دُجَى	دُجَى
مَأْوَى	مَأْوَى	رِصَى ؛ رِصَاٌ	رِصَى ؛ رِصَاٌ
مُسَمَى	مُسَمَى	مُحِبَاٌ	مُحِبَاٌ
مَأْوَى لَيْلِيٌّ	مَأْوَى لَيْلِيٌّ	مُقَوَى ~	وَرَقٌ مُقَوَى

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
مَقْهَى	مَقْفَى	مَعْرَى	مَعْرَى
مَاتَى	مَاتَى	مُتَوَى	مُتَوَى
مِذْرَى	مِذْرَى	مِضَى	مِضَى
مِشَى	مِشَى	مَضَى	مَضَى
دُو مَعْنَى	دُو مَعْنَى	مَوْلَى	مَوْلَى
مَعْرَى دَقِيقَى	مَعْرَى دَقِيقَى	مَرَأَى	مَرَأَى
مَرَعَى	مَرَعَى	دُو مَعْرَى	دُو مَعْرَى
مُضْطَمَى	مُضْطَمَى	مُضْطَلَى	مُضْطَلَى
إِسْمٌ مَعْنَى	إِسْمٌ مَعْنَى	مُشْتَكَى =	مُشْتَكَى عَلَيْهِ
صَعُو وَ صَعَا =	صَعُو وَ صَعَا	رُؤْيَا	(رَأَى) رُؤْيَا
عَرَى =	عَرَى الصَّدَاقَةِ	حُمَى =	حُمَى الْمُسْتَنْقَعَاتِ
الْمُوصَى =	الْمُوصَى إِلَيْهِ	لَا غِيثَى عَنْهُ	لَا غِيثَى عَنْهُ
عَنْ رِضَى	عَنْ رِضَى	إِلَى مَدَى بَعِيدِ	إِلَى مَدَى بَعِيدِ
		مُسَمَى =	إِلَى أَجَلٍ غَيْرِ مُسَمَى

3. Sıfat-Mevsuf Uyumsuzluğu

Mutçalı sözlüğünde en çok düşülen hata gruplarından birisi budur. Aralarında sıfat-mevsûf ilişkisi olan pek çok terkip, âdetâ bir isim tamlaması gibi düşünülerek yazılmış, ne tezkir-tenis uyumuna, ne marife-nekre uyumuna ne de irap yönünden uyuma dikkat edilmiştir.

DOĞRUSU	YANLIŞ VEYA EKSİK	DOĞRUSU	YANLIŞ VEYA EKSİK
حَوْضٌ عَوَّامٌ	حَوْضٌ عَوَّامٌ	أَمِينٌ عَامٌ	أَمِينٌ عَامٌ
حَصَادَةٌ دَرَّاسَةٌ	حَصَادَةٌ دَرَّاسَةٌ	الْقَوَاتُ الْآلِيَّةُ	الْقَوَاتُ الْآلِيَّةُ

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
فُنْبِلَةٌ دَرِّيَّةٌ	فُنْبِلَةٌ الدَّرِيَّةِ	الْعُدَّةُ الدَّرَقِيَّةُ	لَعُدَّةُ الدَّرَقِي
الحروفُ الذُّلْقِي	الحروفُ الذُّلْقِ	الخليجُ الفَارِسِي	الخليجُ الفَارِسِ
أشْعَالُ شَاقَّةٌ	أشْعَالُ الشَّاقَّةِ	رُوسِيَا البِيضَاءِ	رُوسِيَا البِيضَاءِ
الأمْنُ المُشْتَرِكُ	المُشْتَرِكُ الأَمْنِ	الصَّحِيفَةُ البِيضَاءُ	صَحِيفَةُ البِيضَاءِ
طَيْرٌ صَوَارِبُ	طَيْرٌ الصَّوَارِبِ	المَعْقُوفُ	الصَّلِيبُ المَعْقُوفَةُ
تَنْزِيلٌ نَقْدِي	تَنْزِيلُ النِّقْدِي	الْحُطُوطُ الجَوِّيَّةُ	حُطُوطُ الجَوِّيَّةُ
هَجْمَةٌ مُعَاكِسَةٌ	هَجْمَةٌ مُعَاكِسِ	عِلْمُ الطَّوَاهِرِ =	عِلْمُ طَوَاهِرِ الجَوِّيَّةِ
القُرُونُ الوُسْطَى	القَرْنُ الوُسْطَى	سِيَّاسَةٌ عُدْوَانِيَّةٌ	سِيَّاسَةٌ عُدْوَانِي
قِطَارٌ سَبَاقٌ	قِطَارٌ سَبَاقِ	فُنْبِلَةٌ مُنْفَجِرَةٌ	فُنْبِلَةٌ مُنْفَجِرِ
كَمُونٌ حُلُوقٌ	كَمُونٌ حُلُوقِ	الحُمَّى القُلَاعِيَّةُ	الحُمَّى القُلَاعِي
أَلْعَابُ رِيَّاضِيَّةٌ	أَلْعَابُ الرِّيَّاضِيَّةِ	= كَهْرَبَائِيَّةٌ	مِكَنَسَةٌ كَهْرَبَائِي
مَلَجَأٌ نَوَوِي	مَلَجَأٌ النَّوَوِي	= العُنْضَرِيَّةُ	المَسْأَلَةُ عُنْضَرِيَّةٌ
لَوْحَةٌ زَيْتِيَّةٌ	لَوْحَةٌ الزَّيْتِيَّةِ	= فِقْرِيَّةٌ	حَيَوَانَاتُ الفِقْرِيَّةِ
عِيدٌ أَلْفِي	عِيدٌ أَلْفِي	أَلْعَابُ سِحْرِيَّةٌ	أَلْعَابُ السِّحْرِيَّةِ
لَوْحَةٌ سَوْدَاءُ	لَوْحَةُ السَّوْدَاءِ	السَّبِيلُ المُثَلَى	السَّبِيلُ المُثَلَى
السَّرَايَةُ =	سَرَايَةُ الصَّفْرَاءِ	شَرِيطٌ نَاطِقٌ	شَرِيطُ النَّاطِقِ
ثِقَّةٌ عَشْكَرِي	ثِقَّةٌ عَشْكَرِيَّةٌ	مَلَابِسٌ دَاخِلِيَّةٌ	مَلَابِسُ الدَّاخِلِيَّةِ
= تَمَثِيلِي	مَلَعَبٌ التَّمَثِيلِي	كَلِمَاتٌ مُلْتَهَبَةٌ	كَلِمَاتُ المُلْتَهَبَةِ
عَدِيدَةٌ	مِرَاثًا عَدِيدًا	= المُتَمَوِّجَةُ	الحُمَّى المُتَمَوِّجِ
جَوَوِي	لِوَاءُ الجَوَوِي	= المِعْوِيَّةُ	الحُمَّى المِعْوِي

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
أَلْعَابُ نَارِيَّةٌ	أَلْعَابُ السَّارِيَّةِ	لَجْنَةٌ تَنْفِيذِيَّةٌ	لَجْنَةُ التَّنْفِيذِيَّةِ
بَدَلَةٌ مُلْكِيَّةٌ	بَدَلَةُ الْمُلْكِيَّةِ	الشَّيْبَةُ الْحَدِيدِيَّةُ =	السَّكَّةُ الْحَدِيدِيَّةُ
مِلاخَةٌ جَوْرِيَّةٌ	مِلاخَةُ الْجَوْرِيَّةِ	شَرِيْطٌ نَاطِقٌ	شَرِيْطٌ نَاطِقَةٌ
نَادٍ رِيَاضِيٌّ	نَادِي رِيَاضِيٌّ	تَشْرِيْعِيَّةٌ =	دَوْرَةُ التَّشْرِيْعِيَّةِ
شَاهِدٌ عِيَانِيٌّ	شَاهِدٌ عِيَانِيٌّ	تَضَخُّمٌ قُدِّيٌّ	تَضَخُّمٌ التَّقْدِي
نَتِيْجَةُ الْوَسْطَى	نَتِيْجَةُ الْوَسْطَى	بَزْنَامَجٌ إِنشَائِيٌّ	بَزْنَامَجٌ إِنشَائِيَّةٌ
نُقُودٌ وَرَقِيَّةٌ	نُقُودٌ وَرَقِيٌّ	تَعَاوُنِيَّةٌ =	جَمْعِيَّةٌ التَّعَاوُنِيَّةِ
دِيْنٌ مَضْمُونٌ	دِيْنٌ مَضْمُونٌ	الرَّأْسْمَالِيٌّ =	الرِّنْطَامُ الرَّأْسْمَالِيَّةِ
سَيَّارَةٌ ثَقْلِيَّةٌ	سَيَّارَةٌ التَّقْلِيَّةِ	الْوَحْدَةُ الْوَطْنِيَّةُ	وَحْدَةُ الْوَطْنِيَّةِ
يَدٌ بِيضَاءٌ	يَدٌ الْبِيضَاءِ	الأَرَاضِي الْوَاطِئَةُ	الأَرَاضِي الْوَاطِئَةُ
نَهَارٌ أَنْهَرٌ	نَهَارٌ أَنْهَرٌ	عَلَى الْوَجْهِ =	عَلَى الْوَجْهِ التَّالِي
بِنَفْسٍ رَضِيَّةٍ	بِنَفْسٍ رَضِيَّةٍ	الْحَنِيفَةُ =	الْحَنِيفُ السَّمْحَاءُ

DOĞRUSU	YANLIŞ
وِزَارَةُ السُّؤُونَ =	وِزَارَةُ السُّؤُونَ الْبَلَدِيَّةِ وَالْقَرْوِيَّةِ
أَغْلَبِيَّةٌ قَدْرُهَا مِائَةٌ صَوْتٌ	أَغْلَبِيَّةٌ قَدْرُهَا مِائَةٌ صَوْتٌ
الْكُرَاتُ الْحَمْرَاءُ = الْحُمْرُ	كُرُوَاتُ الْحَمْرَاءِ
مِنْ النَّاحِيَّةِ الْعَسْكَرِيَّةِ	مِنْ نَاحِيَّةِ الْعَسْكَرِيَّةِ
نِظَامُ الْأَحْوَالِ =	نِظَامُ أَحْوَالِ الشَّخْصِيَّةِ
تَنْفَسُ النَّفْسِ الْأَحْيَرِ	تَنْفَسُ نَفْسِ الْأَحْيَرِ
دُونَ السِّنِّ الْعَسْكَرِيَّةِ	دُونَ السِّنِّ عَسْكَرِيَّةِ

DOĞRUSU	YANLIŞ
مَوَادٌ مُضَافَةٌ لِّلْحَيَوِيَّةِ	مَوَادٌ مُضَافٌ لِّلْحَيَوِيَّةِ
عَلَى خَطِّ الْمُسْتَقِيمِ	عَلَى خَطِّ الْمُسْتَقِيمِ
= الْمَلَكِي	صَاحِبَةُ السُّمُو الْمَلَكِيَّةِ
ضَرَبَ بِسَهْمٍ مُصِيبٍ =	ضَرَبَ بِسَهْمٍ مُصِيبَةٍ فِي =
= كَيْفِيًّا	تَصَرَّفَ تَصَرُّفًا كَيْفِيَّةً
= صَفْصَمًا	جَعَلَهُ قَاعًا صَفْصَفًا
= الصَّنَوْبِرِيَّةُ	الْعُدَّةُ الصَّنَوْبِرِي
= الْمُتَجَمِّدَةُ	الْأَصْقَاعُ الْمُتَجَمِّدِ
= الْمُعْتَدِلَانِ	الْمِنْطَقَتَانِ الْمُعْتَدِلَانِ
إِقَامَةُ الشَّعَائِرِ =	إِقَامَةُ شَعَائِرِ الدِّيْنِيَّةِ

4. İsim Tamlamasında Muzâf Ve Muzâfun İleyhin Yanlış Kullanımı Veya Harekelenmemesi

Harekeleme eksikliği, tamlamanın bir sıfat terkibi şeklinde okunmasına yol açtığı gibi, kimi durumlarda muzâf ögesinin başına yanlışlıkla harf-i tarif konulmak suretiyle bu hatalı tutum iyiden iyide pekiştirilmektedir.

DOĞRUSU	YANLIŞ VEYA EKSİK	DOĞRUSU	YANLIŞ VEYA EKSİK
فَقَدَ الْإِدْرَاكُ	فَقَدَ الْإِدْرَاكُ	= دُونَ شَاكٍ	مِنْ دُونَ شَاكٍ
= دُونَهُ	هُوَ دُونَهُ	= التَّقَافَةُ	مِنْ حَيْثُ التَّقَافَةُ
= الْمَكَانُ	صَدْرُ الْمَكَانِ	حَوْضُ حَمَامٍ	حَوْضُ حَمَامٍ
= تَقْوِيمُ	التَّقْوِيمُ الْبُلْدَانِ	مَخَافَةٌ أَنْ	مَخَافَةٌ أَنْ
حَامِلَةٌ خَرِيْطَةٌ	حَامِلَةٌ خَرِيْطَةٌ	وَاحِدَةُ الْعُمَّلَةِ	الْوَحْدَةُ الْعُمَّلَةِ

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
بَعْضُ الشَّيْءِ	بَعْضُ الشَّيْءِ	نَظَرَ إِلَى	دُونَ مَا نَظَرَ إِلَى
لِدَرَجَةٍ أَنْ	لِدَرَجَةٍ أَنْ	طَاعُونَ =	الطَّاعُونَ الْمَاشِيَةَ
= الْآنَ	بَعْدَ الْآنَ	= دَفَّةَ الْأُمُورِ	مَسَكَ الدَّفَّةَ
= الْآنَ	حَتَّى الْآنَ	قِطْعَةً غَيْرًا	قِطْعَةً غَيْرًا
= الْعُلُومِ	تَلَقَّى الْعُلُومِ	حَامِلَةٌ طَائِرَاتٍ	حَامِلَةٌ طَائِرَاتٍ
خَيْطُ أَمَلٍ	خَيْطُ أَمَلٍ	نَاطِرِيهِ	بَيْنَ نَاطِرِيهِ =
= عَنِ طَيْبَةٍ =	عَنِ طَيْبَةٍ خَاطِرٍ	= الْبَيْلِ	يَوْمَ وِفَاءِ الْبَيْلِ
		شِبْهَ رَسْمِيٍّ	شِبْهَ رَسْمِيٍّ

DOĞRUSU	YANLIŞ VEYA EKSİK
= إِعْجَابٍ	أَعْجَبَ بِهِ أَيَّمَا إِعْجَابٍ
= التَّسْكُجِ	طَرَدَهُ إِلَى حَيْثُ التَّسْكُجِ
= الْوُظَيْفَةِ	مَسْمُولَاتِ الْوُظَيْفِيَّةِ
= مَالِ الْعَالَمِ	عَلَى الْمَالِ الْعَالَمِ
= مَشَاعِرِهِ	مَلَكَ عَلَيْهِ جَمِيعَ مَشَاعِرِهِ

5. Mübteda, Haber, Fiil, Fâil, Nâibü'l-Fâil, Zarf, Mefûlün bih vb.nin İrabında Görülen Hatalar

DOĞRUSU	YANLIŞ VEYA EKSİK	DOĞRUSU	YANLIŞ VEYA EKSİK
= اِبْيَضٌ	اِبْيَضٌ وَجْهَهُ	= الثَّمَنُ	قَدَّمَ لَهُ الثَّمَنُ
= الْأَمَلِ	قَطَعَ الْأَمَلِ	= أَقْوَالُهُ	أَعْطَى أَقْوَالَهُ
= الثَّمَنِ	قَطَعَ الثَّمَنِ	= لِسَانُهُ	تَعَقَّدَ لِسَانَهُ

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
رَوْحُهُ = رَوْحُهُ	أَفْرَحَ رَوْحُهُ	التَّدْخِينُ = التَّدْخِينُ	عَافَ التَّدْخِينُ
رَوْعُهُ = رَوْعُهُ	هَدَأَ رَوْعُهُ	الرَّجَاءُ = الرَّجَاءُ	قَطَعَ الرَّجَاءُ
وَجْهُهُ = وَجْهُهُ	بَيَّضَ وَجْهُهُ	وَعْيُهُ = وَعْيُهُ	إِسْتَرْجَعَ وَعْيُهُ
حِيلَةٌ = حِيلَةٌ	فَتَيْتَ لَهُ حِيلَةً	مَفْعُولُهُ = مَفْعُولُهُ	سَرَى مَفْعُولُهُ
جَبِينُهُ = جَبِينُهُ	وَسِمَ جَبِينُهُ	أَنْفَاسُهُ = أَنْفَاسُهُ	فَاصَتْ أَنْفَاسُهُ
إِيْمَاءٌ إِلَى	إِيْمَاءٌ إِلَى	صَحِيحٌ أَنَّهُ	صَحِيحٌ أَنَّهُ
هُوَ إِيْنٌ ضَلْبِهِ	هُوَ إِيْنٌ ضَلْبِهِ	عِشْرُونَ سَنَةً = عِشْرُونَ سَنَةً	عُمُرُهُ عِشْرِينَ سَنَةً
يَوْمًا مَا	يَوْمًا مَا	مُعَادًا تَضْدِيرُهُ	مُعَادًا تَضْدِيرَتُهُ
رَأْيُهُ = رَأْيُهُ	إِسْتَطْلَعَهُ رَأْيُهُ	شَيْءٌ = شَيْءٌ	لَيْسَ لَنَا بِشَيْءٍ
سِنَّ النَّدَمِ = سِنَّ النَّدَمِ	فَرَعَ سِنَّ النَّدَمِ	كَسَبَتْ يَدَاهُ = كَسَبَتْ يَدَاهُ	مَا كَسَبَ يَدَاهُ
يُعْنِي فِتْيَالًا	لَا يُعْنِي فِتْيَالًا	صَحَّتْ = صَحَّتْ	صَحَّ عَزِيمَتُهُ عَلَى
هُوَ صِغْرُهُ = هُوَ صِغْرُهُ	هُوَ صِغْرُهُ أَبَوَيْهِ	الْمُصْحَحُ أَشْفَلُهُ	الْمُصْحَحُ أَشْفَلُهُ

DOĞRUSU	YANLIŞ VEYA EKSİK
أَفْعَدَهَا	أَقَامَ الدُّنْيَا وَأَفْعَدَهَا
الْمَسَاقُ	أَفْضَى بِنَا الْمَسَاقِ إِلَى
إِنْتَفَحَتْ أَوْ دَاجِحَةٌ	إِنْتَفَحَتْ أَوْ دَاجِحَةٌ
= السِّمَّاكِينِ	خَلَقَ إِلَى السِّمَّاكِينِ
طَرَأَتْ عَلَيْهِ فِكْرَةٌ	طَرَأَ عَلَيْهِ فِكْرَةٌ
الْمَسَاجِدُ مُكْتَظَةٌ =	مَسَاجِدُ مُكْتَظَةٌ بِالْمُضَلِّينَ
= أَحَدًا يُنْكِرُ هَذَا	لَا أَظُنُّ أَحَدًا يُنْكِرُ هَذَا

DOĞRUSU	YANLIŞ
أَفَاوَيْتِي بِرِّه	أُرْضَعْنِي أَفَاوَيْتِي بِرِّه
الْكَلَامُ	اسْتَقَامَ لَهُ الْكَلَامُ
لَعِبْتُ	لَعِبَ بِهِ الْهُمُومُ
نَمَتُ	نَقَى ضَفَادِعُ بَطْنِهِ
الْعَلَاقَاتُ	تَوَتَّرَتِ الْعَلَاقَاتُ
وَمَبَادِلُهُمْ	لَا يَتَّفِقُ وَمَبَادِلُهُمْ
لِلْأَخْطَارِ الْجَوِّيَّةِ	إِنْدَارَ الْخَطَرِ الْجَوِّيَّةِ
اسْتَنْبُولَ بِأَكْمَلِهَا	اسْتَنْبُولَ بِأَكْمَلِهَا
أَقْدَمُ	وزير الخارجية باعتباره أقدم الوزراء

6. Câr-Mecrûr, Sayılar, Taaccüb v.b. Konulardaki Yanlışlıklar

DOĞRUSU	YANLIŞ VEYA EKSİK	DOĞRUSU	YANLIŞ VEYA EKSİK
هِيَ ذِي	هِيَ ذَا	بِعَيْنِيهِ	رَأَى بِعَيْنِهِ
لِلْخَجَلِ	يَا لِلْخَجَلِ	لِلْأَسْفِ	وَيَا لِلْأَسْفِ
أَجَلٌ	أَجَلٌ	لِلْهَوْلِ	يَا لِلْهَوْلِ
أَحَادٌ	أَحَادِي	بِثَلَاثَةٍ	بثلاث ريات
حَنَانِيكَ	حَنَانِيكَ	فَرَّقْصَ عَلَى أَسْنَانِهِ	فَرَّقْصَ عَلَى أَسْنَانِهِ
فِي خَفْضٍ مِنْ	فِي خَفْضٍ مِنْ	بِحَدْمَتِكُمْ	فِي خِدْمَتِهِمْ
بِأَشَاكَ	بِأَشَاكَ	بِالْخَيْرِ	صَبَّأُكَ الْخَيْرِ
لَا مَانِعٌ	لَا مَانِعًا	بِمَا أَنْ	بِمَا أَنْ
زُهَاءٌ	زُهَاءٌ	مَرَّةً	مَرَّةً عَنْ مَرَّةً

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
فِي حَيْرَةٍ	فِي حَيْرَةٍ	مِنْ بَلْقَاءِ =	مِنْ بَلْقَاءِ ذَاتِهِ
الآن	الآن	وَأَمَّا عَلَى	وَأَمَّا عَلَى
على الأصح	على الأصح	= الأزرع	ذَوَاتُ الأَزْرَعِ

DOĞRUSU	YANLIŞ VEYA EKSİK
إِتَّخَذَ فُلَانَةٌ =	اتخذ فلاناً زوجة له
= مُسَيِّئَةٌ	أَكْذَبُ مِنْ مُسَيِّئَةٍ
= مُنْذُ	مُنْذُ نُعُومَةِ أَظْفَارِهِ
= ثَلَاثَ لَيَالٍ	أَحْيَتِ الفِرْقَةَ ثَلَاثَةَ لَيَالٍ
= حَيْضِ بَيْضٍ	وَقَعَ فِي حَيْضِ بَيْضٍ
مُنْذُ عَشْرِ سَنَوَاتٍ خَلَّتْ	مُنْذُ عَشْرِ سَنَوَاتٍ خَلَّتْ
= عَشْرَةَ أَمْثَارٍ	عَلَى مَدَى عَشْرِ أَمْثَارٍ
= لَا أَنْسَى	مَا أَنْسَى لَا أَنْسَى

C) Hemzenin İmlâsında Yapılan Yanlışlar

1. Vasil Hemzeleri Katı' Hemzesi Olarak Yazılmış

Bilindiği gibi if'âl bâbı dışındaki mezid fillerin mâzi, emir ve mastarlarında bulunan hemzeler vasil hemzesidir. Ayrıca ابن , اسم , امرؤ , اثنان , اثنان , است , ايم , ايمن , اينم isimlerinin başındaki hemzeler de vasil hemzesidir. Ancak Mutçalı sözlüğünde bu önemli imlâ kurallarının atlandığı görülmektedir.

DOĞRUSU	YANLIŞ VEYA EKSİK	DOĞRUSU	YANLIŞ VEYA EKSİK
إحتراق	إحتراق	الاستعمار	الإستعمار
= الانتساب	طالب بالانتساب	الانتظار	حجرة الإنتظار
إختصار	إختصار	إحتقار	إحتقار

DOĞRUSU	YANLIŞ VEYA EKSİK	DOĞRUSU	YANLIŞ VEYA EKSİK
الْإِتِّهَامُ =	دائرة الإِتِّهَامِ	الاستفهام =	حرف الإستفهام
الاحتمال =	صعب الإِحْتِمَالِ	الاستقبال =	حفلة الإِستقبال
الاستواء =	خط الإِستواء	الاستئناف =	محكمة الإِستئناف
الاعتماد =	يصح الإِعْتِمَادِ	الاحتلال =	جيوش الإِحتلال
الاستقبال =	ردهة الإِستقبال	الاختصاص =	دائرة الإِختصاص
الاسم =	خفي الإِسْمِ	للإِجْتِمَاعِ =	دُعي للإِجْتِمَاعِ
الافتتاح =	خطبة الإِفْتِتَاحِ	الاستعمال =	سهل الإِستعمال
الانتباه =	استوقف الإِنْتِبَاهِ	الانتساب =	طالب بالإِنْتِسَابِ
	الإِمْتِحَانِ =		هَنَاءُ بِنَجَاحِهِ فِي الإِمْتِحَانِ
	الاختبار =		على سبيل الإِختبار

2. Katı' Hemzeleri Vasıl Hemzesi Olarak Yazılmış

Bilindiği gibi if'âl babının mazi, emir ve mastarında bulunan hemze, ismi tafdil ve sıfatı müşebbehenin başındaki hemze, mehmuzülfa fiillerdeki hemze ve diğer hemze ile başlayan isimlerdeki hemze katı hemzesidir ve bu kurala uygun olarak yazılmalıdır.

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
أُمٌّ	أُم	أَبِي	أب
أَبَدٌ	أَبَد	أَبْجَدِي	أبجدي
أَخَذَ	أخذ	أَبْرَةٌ	أبرة
أَجَلَ	أجل	أَبِي	أبي

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
أَخْتٌ	أخت	أَخٌ	أخ
أَذُنٌ	أذن	أَدِيبٌ	أديب
أَسَاسٌ	أساس	أُذُنٌ	أذن
أَلْمَاسٌ	ألماس	أَسْتَاذٌ	استاذ
أَمِيَّةٌ	امية	أَلَةٌ	اله
أَمْسٌ	امس	أَمِينٌ	امين
أَتْمُوذَجٌ	أتموذج	أَنَاقَةٌ	إناقة
أَحْسَاسٌ	احساس	أَجَازَةٌ	إجازة
أَطْلُقُ	أطلق	أَرْقَامٌ	ارقام
أَهْلِيٌّ	أهلي	أَوَانٌ	أوان
أَنَازِيٌّ	أنازي	أَفَاجِيٌّ	أفاجي
عِيدُ أَلْفِيٍّ	عيد ألفي	أَلْغَامٌ =	الغام زمنية
أَمْعٌ	أمع	كَعْبُ أُنْسِيٍّ =	كعب أنسي
أَلَى الْعَرَبِيَّةِ	ألى عربي	بِمَا أَنْ	بما أن
أَمْسِيَّةٌ	أمسي	أَمِينٌ عَامٌ	أمين عام
أَبَادٌ	أباد	أَيْهَا	أيها
أَحْوَصٌ	أحوص	أَحْوَزٌ	أحور
أَخْرَقُ	أخرق	أَخْرَسٌ	أخرس
أَرْسَخُ	أرسخ	أَرَّتُ	أرت

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
أَفْضَرُ	أَفْضَرُ	أَضْرُ	أَضْرُ
بُنُو أُمَّيَّةَ	بُنُو أُمَّيَّةَ	أَصِيبَ =	أَصِيبَ بَجْرَاحٍ
أَرْجُوَانُ	أَرْجُوَانُ	أَلْأَرْثُوْدُكْسِي	أَرْثُوْدُكْسِي
أَظْهَرِهِمْ =	بَيْنَ أَظْهَرِهِمْ	أَقْدَامِهِمْ =	عَلَى أَقْدَامِهِمْ
إِسَاءَتِهِ =	أَغْمَضتْ عَنْ إِسَاءَتِهِ	أَطْلَقَ أَلْسِنَتِهِمْ	أَطْلَقَ أَلْسِنَتَهُمْ

3. Hemzenin Ortada ve Sonda Yazılışlarındaki Hatalar

Bilindiği gibi Arapça'da Hemze harfinin ortada ve sonda yazılış biçimi duruma göre değişkenlik arz etmektedir. Anlaşıldığı kadarıyla Mutçalı sözlüğünde bu kurallara riayet edilmeden yazılmış pekçok sözcük bulunmaktadır.

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
رَأْسٌ	رَأْسٌ	رَدُوْ	رَدُوْ	صَدُوْ	صَدُوْ
شَيْءٌ =	رَفَع شَيْءٌ	رُزِيْ	رُزِيْ	صَدِيْ	صَدِيْ
وَطَاءٌ	وَطَاءٌ	مِرَابٌ	مِرَابٌ	رَذُوْ	رَذُوْ
مُهَيَّأَةٌ	مُهَيَّأَةٌ	مَرُوْ	مَرُوْ	مَاجُوْر	مَاجُوْر
كَمَاءٌ	كَمَاءٌ	تَبْرُوْةٌ	تَبْرُوْةٌ	مُتَمَّنٌ	مُتَمَّنٌ
تَوَامٌ	تَوَامٌ	طَارِيْ	طَارِيْ	تَأْوِيْلٌ	تَأْوِيْلٌ
طَوَارِيْ	طَوَارِيْ	مَلَاءَمَةٌ	مَلَاءَمَةٌ	إِمْرُوْ	إِمْرُوْ
مَكَافَأَةٌ	مَكَافَأَةٌ	هَزَائِمٌ	هَزَائِمٌ	لَاجِيْ	لَاجِيْ
		لَوْلُوْ	لَوْلُوْ	مَلَاجِيْ	مَلَاجِيْ

DOĞRUSU	YANLIŞ VEYA EKSİK	DOĞRUSU	YANLIŞ VEYA EKSİK
≈ الفائدة	سعر الفائدة	≈ البراءة	حكم البراءة
≈ الرئة	أنبوب الرئة	≈ الخطأ	من الخطأ
إشْتِـأَصَالَ	إشْتِـأَصَالَ	≈ للأرصـاد	منظمة للأرصـاد
≈ بالأسعار	نشرة خاصة بالأسعار	≈ إسهـائـه	أغمضت عن إسهـائـه

4. Hemzenin Gereksiz Yere Uzatılması, Kaybolması, Aslında Yok İken Lüzumsuz Yere Konulması v.b. Hatalar

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
جِرَاءَة	جرَاءَة	تَارِيخ	تَارِيخ	أَتَان	أَتَان
الشَّرِيءَا	الشُّرِيءَا	الأفغان	الأفغان	لَأَجَلِ	لَأَجَلِ
جَاجِي	جَاجِي	الإنجليز	إنجليز	أَخِيذ	أَخِيذ
				الأسـتـانـة	الأسـتـانـة

D) İsimlerin Çoğul Biçimlerinin Yazımında Görülen Hatalar

İngilizce transkripsiyon sistemini yanlış okumaktan kaynaklandığını düşündüğümüz bu hatanın da pek çok örneği bulunmaktadır.

DOĞRUSU	YANLIŞ ÇOĞUL BİÇİM	DOĞRUSU	YANLIŞ ÇOĞUL BİÇİM
أَحَادٌ	أَحَدُ الآلَافِ	أَتْنٌ	أَتُونٌ جـ أَتُونٌ
أَرَضُونَ	أَرْضٌ جـ أَرْضُونَ	أَتَاوِي	إِتَاوَةٌ جـ أَتَاوِي
أَخِيَلَةٌ	خَيْالٌ جـ أَخِيَلَةٌ	أَبِي الذِّكْرِ	أَيَّةٌ جـ أَبِي الذِّكْرِ
أَرْجِيَةٌ	رَحَىٌ جـ أَرْجِيَةٌ	خَلَقٌ	خِلْقَةٌ جـ خِلَاقٌ

DOĞRUSU	YANLIŞ ÇOĞUL BİÇİM	DOĞRUSU	YANLIŞ ÇOĞUL BİÇİM
أَسْئَلَةٌ	سِئَالَةٌ جِ اسْئَالَةٌ	سُحْبٌ	سَحَابَةٌ جِ سُحُوبٌ
مَحَاذٌ	مِحْدَةٌ جِ مَحَاذٌ	رَضَعَاءٌ	رَضِيعٌ جِ رَضَعَاءٌ
شِفَاءٌ	شَفَاءٌ جِ شِفَاءٌ	رَأْوُونَ	رَأْوٌ جِ رَأْوُونَ
صَبِيَّةٌ	صَبِيٌّ جِ صَبِيَّةٌ	عُقُلٌ	عِقَالٌ جِ عُقُولٌ
زَمِيْلَاتٌ	زَمِيْلَةٌ جِ زَمَالَةٌ	زَرِيْرَاتٌ	زَائِرَةٌ جِ زُرُورٌ
أَلْيَنَاءٌ	لَيْنٌ جِ أَلْيَنَاءٌ	لَسَنٌ	أَلْسُنٌ جِ لِسَنَاءٌ
مَهَانٌ	مَاهِنٌ جِ مَهَانٌ	أَلْقَابٌ	لَقَبٌ جِ أَلْقَابٌ
نَزَاعٌ	نَزِيْعٌ جِ نَزَاعٌ	نُدُرٌ	نَدِيْرٌ جِ نُدُورٌ
وُعَاظٌ	وَاعِظٌ جِ وُعَاظٌ	وَرَزَاتٌ	وِرْزَةٌ جِ وَرَزَاتٌ
فُعَادَةٌ	فَاعِدٌ جِ فُعَادَةٌ	فُطُورَاتٌ	فَطْرٌ جِ فُطُورَاتٌ
خُرَانٌ	خَازِنٌ جِ خُرَانٌ	أَقْلَاءٌ	قَلِيْلٌ جِ أَقْلَاءٌ
كُسَالَى	كَسْلَانٌ جِ كُسَالَا	لُدٌّ	لَدِيْدٌ جِ لُدٌّ
أَظْهَرِهِمْ	بَيِّنٌ أَظْهَرِهِمْ	سُقَاءَةٌ	سَاقٍ جِ آتٌ
مَدَاجِلٌ	مَدْخُولٌ جِ مَدَاجِلٌ	خَنَافِسٌ	خُنْفُسَاءٌ جِ خَنَافِسٌ
مَرَاجِلٌ	مَرْحَلَةٌ جِ مَرَاجِلٌ	مَرَاجِمٌ	مَرْحَمَةٌ جِ مَرَاجِمٌ
مَرَاسِيْحٌ	مَرَسَحٌ جِ مَرَاسِيْحٌ	لَسَعَاءٌ	لَسِيْعٌ جِ لَسَعَاءٌ
مَرَاصِدٌ	مَرْصَدٌ جِ مَرَاصِدٌ	أَرْفَاضٌ	رَافِضِيٌّ جِ أَرْفَاضٌ
مَسَابِيْحٌ	مَسْبِيْحٌ جِ مَسَابِيْحٌ	زُمَلَاءٌ	زَمِيْلٌ جِ زَمِيْلٌ
سَكَكِرٌ	سَكَّرٌ جِ سَكَكِيْرٌ	أَشْطَحَةٌ	سَطْحٌ جِ أَشْطَحَةٌ
مَسَارِيْحٌ	مَسْرَحٌ جِ مَسَارِيْحٌ	سُمَعَاءٌ	سَمِيْعٌ جِ سُمَعَاءٌ

DOĞRUSU	YANLIŞ ÇOĞUL BİÇİM	DOĞRUSU	YANLIŞ ÇOĞUL BİÇİM
شَيْبَابٌ	شَيْبَابٌ ج شَيْبَابِيْنَ	سَفَرَاتٌ	سَفَرَاءٌ ج سَفَرَاتٌ
مَسَارِيْعٌ	مَسْرُوْعٌ ج مَسَارِيْعٌ	صَعَالِيْكٌ	صُعْلُوْكٌ ج صَعَالِيْكٌ
مَسَالِيَا	مَسَطِيَّةٌ ج مَسَطِيَا	شِكَاوِيٌّ	شِكْوَى ج شِكَاوِيٌّ
صَوَائِيْجٌ	صَيْبِيَّةٌ ج صَوَائِيْجٌ	صَخْرَاتٌ	صَخْرَاءٌ ج صَخْرَاتٌ
مَطَالِيْبٌ	مَطْلُوْبٌ ج مَطَالِيْبٌ	أَصْحَابِيٌّ	أَصْحَابِيَّةٌ ج أَصْحَابِيٌّ
أَبَاقٌ	أَبِيٌّ ج أَبَاقٌ	ظَرَائِيْجٌ	ظَرَائِيْنٌ ج ظَرَائِيْنٌ
صَرَاصِيْرٌ	صُرْصُورٌ ج صَرَاصِيْرٌ	صَيْبَانٌ	صُرُوَابٌ ج صَيْبَانٌ
عُرُوفٌ	عُرُوْفَةٌ ج عُرُوفٌ	أَعْظَامٌ	عَظْمٌ ج أَعْظَامٌ
مَعَارِفٌ	مَعْرِفَةٌ ج مَعَارِفٌ	مُحَظَّمَةٌ	عَظِيْمٌ ج مُحَظَّمَةٌ
مَعَارِكٌ	مَعْرِكَةٌ ج مَعْرُوْكَةٌ	عَيَابِيٌّ	عَيْبَرَانٌ ج عَيَابٌ
مَقَادِيْرٌ	مِقْدَالٌ ج مَقَادِيْرٌ	أَقَادِيْحٌ	وَدِيْحٌ ج أَقَادِيْحٌ
أَلْوَابٌ	أَلْعُوْبَةٌ ج أَلْوَابٌ	حِ الْأَصَابِعُ	طَائِيْعٌ حِ الْأَصَابِعُ
أَلْمَسِيَاتُ	مَسَاءٌ ج أَلْمَسِيَاتُ	نَحَاوِيْرٌ	بُخْرِيْرٌ ج نَحَاوِيْرٌ
مُهَاجِرِيْنَ	مُهَاجِرٌ ج مَهْجَارِسٌ	نَدَامَةٌ	نَدَامَةٌ ج نَدَامَةٌ
مُفَاجَاتٌ	مُفَاجَأَةٌ ج مُفَاجَاتٌ	فَوَارِيْبِيٌّ	فَوَارِيْبَةٌ ج فَوَارِيْبِيَّةٌ
مَكَاتِيْبٌ	مَكْتُوبٌ ج مَكَاتِيْبٌ	فَمَهَاءٌ	فَيْقِيَةٌ ج فَمَهَاءٌ
فَوَارِيْضٌ	فَارِصَةٌ ج فَوَارِيْضٌ	فَوَارِيْسٌ	فَوَارِيْسٌ ج فَوَارِيْسِيْسٌ
شَخَائِيْحٌ	شُخْشِيْحَةٌ ج شَخَائِيْحٌ	لَبَائِيْبٌ	لَبْلُوبٌ ج لَبَائِيْبٌ
خَمْرَاتٌ	خَمْرِيَّةٌ ج خَمَارٌ، خَمْرٌ	سَقَطَاتٌ	سَقَطَةٌ حِ الطَّبَاعَةُ
		أَشْرَاكٌ	شَرَكٌ ج أَشْرَاكٌ

DOĞRUSU	YANLIŞ ÇOĞUL BİÇİM
مَرَضَى	مَرِيضٌ ج مَرَضَى ، مَرَضِي
نَحِيلٌ ج نَحَلَى ، نَحَلٌ	نَحِيلٌ ج نَحَلَى ، نَحَلَى
شُحُومٌ ، شُحُومَاتٌ	شُحْمٌ ج شُحُومَةٌ
ضَيَاعٌ	ضَائِعٌ ج ضُيِّعٌ ، ضُيِّعٌ
أَصِيبٌ جِرَاحٌ	أَصِيبٌ جِرَاحٌ
إِنْهَارَتْ جِرْدَانٌ =	إِنْهَارَتْ جِرْدَانُ الْبَيْرِ وَ غَلِقَتْ
أَقْطَاعٌ	قَطِيعٌ ج قُطْعَانٌ ، أَقْطَعٌ
شِوَاءٌ ، شِيَاءٌ	شَاءٌ ج شِوَاءٌ ، شِيَاءٌ
دُويٌّ ، دَوَاتٌ	دَوَاةٌ ج دُويٌّ ، دَوَاتٌ

Köy muhtarı'nın çoğulu مَحَاتِيرٌ dir.	مُخْتَارٌ ج مُخْتَارَاتٌ
جَلَالَةٌ çoğul değil, müfred bir kelimedir ve "kürdan" anlamına gelmektedir.	جِلَالٌ ج خِلَالَةٌ
Daima çoğul biçimi kullanılan bu sözcüğün doğru şekli مَرَاشِدٌ 'dir.	مَرَاشِيدٌ
عَيْنٌ sözcüğünün "göz" anlamının böyle bir çoğulu bulunmamaktadır. Bu "ileri gelen kişiler" demektir. Ancak sözlükte, kelimenin "ileri gelen kişiler" anlamına da yanlışlıkla أَعْيُنٌ sözcüğü karşılık gösterilmiştir.	عَيْنٌ ج عُيُونٌ ، أَعْيُنٌ ، أَعْيَانٌ

E) Sözcüklerin Yanlış Yazılması

Sözcükler değişik açılardan yanlış yazılmıştır. Bir kısmında olması gereken harfler düşmüş, bazısında olması gereken harfin yerine başka bir harf konulmuş, diğer bazısında da araya başka harfler girmiş. Ayrıca cümle halinde verilen örneklerde ya olması gereken sözcük düşmüş ya da onun yerine başka bir sözcük yazılmış.

1. Sözcüklerdeki Hareke Yanlışları

Yukarıda belirli kategoriler altında sıralanan hatalara ek olarak, sözcüklerin hareke, şedde, cezim ve med durumlarına ilişkin imlâ yanlışları Mutçalı sözlüğünün hemen her sayfasında defalarca tekrarlanmaktadır.

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
أَجْرٌ	أَجِر	أَنْثَوِيٌّ	أَنْثَوِي	أَمَّا	اما
لِجَيْرٍ	لِجِير	تَارِيخٌ	تَارِيخ	أَتَانٌ	آتَان
أَرْجُوانٌ	أَرْجُوان	الأُرْدُنُّ	الأُرْدُن	خُطْمٌ	خُطْم
لِأَجَلٍ	لِأَجِل	مُرْطَمٌ	مُرْطَم	اللَّتِيَا	اللَّتِيَا
أَخْدُودٌ	أَخْدُود	أَحْيَائِيٌّ	أَحْيَائِي	أُرُوتٌ	أُرُوت
خُوءَةٌ	خُوءة	خُودِيٌّ	خُودِي	خُرَامِيٌّ	خُرَامِي
خِلَافُهُ	خِلَافُه	خُلَسَةٌ	خُلَسَة	الْأَسْتَانَةُ	الْأَسْتَانَة
خِنَاقٌ	خِنَاق	خَفِيَّةٌ	خَفِيَة	خَطِيئَةٌ	خَطِيئَة
الْقَرْنِيَّةُ	الْقَرْنِيَة	رُعَاوَةٌ	رُعَاوَة	ذَنْبَةٌ	ذَنْبَة
رَمِيَّةٌ	رَمِيَة	رَفِيَّةٌ	رَفِيَة	رَاحٌ	رَاح
رَوِيَّةٌ	رَوِيَة	رَاقٌ	رَاق	أَرْجِيَّةٌ	أَرْجِيَة
زَلَابِيَّةٌ	زَلَابِيَة	فِي رَفْعَانٍ	فِي رَفْعَان	رَفْعَانٌ	رَفْعَان
زَهْرِيَّةٌ	زَهْرِيَة	سَبِيَّةٌ	سَبِيَة	سَبِيَّتٌ	سَبِيَّت
سَمَاتٌ	سَمَات	سِحْلِيَّةٌ	سِحْلِيَة	زَادٌ	زَاد
سَلَكَةٌ	سَلَكَة	سَلَى	سَلَا	سُخْرِيَّةٌ	سُخْرِيَة
سَوِيَّةٌ	سَوِيَة	سَاحٌ	سَاح	مَسَامِيَّةٌ	مَسَامِيَة
شُوفَانٌ	شُوفَان	شَطِيَّةٌ	شَطِيَة	سَاقٌ	سَاق
صُرُوزٌ	صُرُوز	شَفَاهَا	شَفَاهَا	صَبَارَةٌ	صَبَارَة
أَصْحِيَّةٌ	أَصْحِيَة	صَحِيَّةٌ	صَحِيَة	صَفِيَّةٌ	صَفِيَة
عَشِيَّةٌ	عَشِيَة	طَبِيَّةٌ	طَبِيَة	طَرِحٌ	طَرِح

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
مُتَعَدِّةٌ	فَالْمُتَعَدِّةُ	فَالْحَالِيَّةُ	فَالْحَالِيَّةُ	مُتَعَدِّةٌ	مُتَعَدِّةٌ
شَعْرِيْرَةٌ	شَعْرِيْرَةٌ	الْأَقْصَرُ	الْأَقْصَرُ	قَاقُلِيٌّ	قَاقُلِيٌّ
كَرْفَسٌ	كَرْفَسٌ	قَرْزِيَّةٌ	قَرْزِيَّةٌ	قَابِيحٌ	قَابِيحٌ
أَهْوِيَّةٌ	أَهْوِيَّةٌ	كَوْلِيْسٌ	كَوْلِيْسٌ	كَوِيَّةٌ	كَوِيَّةٌ
أَهْجِيَّةٌ	أَهْجِيَّةٌ	هُوَّةٌ	هُوَّةٌ	مَرَادِيٌّ	مَرَادِيٌّ
وَيْئَةٌ	وَيْئَةٌ	أَهْجُوَّةٌ	أَهْجُوَّةٌ	نَيْئَةٌ	نَيْئَةٌ
نَمْلِيَّةٌ	نَمْلِيَّةٌ	نَمْلِيَّةٌ	نَمْلِيَّةٌ	مُوَالِيَّةٌ	مُوَالِيَّةٌ
شَاءٌ	شَاءٌ	قَارٌ	قَارٌ	مُقَلَقَلٌ	مُقَلَقَلٌ
مُشْتَقٌ	مُشْتَقٌ	سِجِلٌ	سِجِلٌ	زَعِيْرٌ	زَعِيْرٌ
كُوْفِيَّةٌ	كُوْفِيَّةٌ	مُعَارِسِيٌّ	مُعَارِسِيٌّ	مَعْنَوِيَّاتٌ	مَعْنَوِيَّاتٌ
فُوَادِيَّةٌ	فُوَادِيَّةٌ	غَضَابِيٌّ	غَضَابِيٌّ	فُطْحَةٌ	فُطْحَةٌ
طَاقٌ	طَاقٌ	الْأَيْنُ	الْأَيْنُ	فُرِيْرَةٌ	فُرِيْرَةٌ
زَاخٌ	زَاخٌ	حَنِئَةٌ	حَنِئَةٌ	إِمْعٌ	إِمْعٌ
مُتَمَدِّنٌ	مُتَمَدِّنٌ	مُشْمَخِرٌ	مُشْمَخِرٌ	فُطْرِيَّاتٌ	فُطْرِيَّاتٌ
مَدْرِيْدٌ	مَدْرِيْدٌ	مَدِيْحٌ	مَدِيْحٌ	مَدْحٌ	مَدْحٌ
تَمَدِّحٌ	تَمَدِّحٌ	تَمْرُكْرٌ	تَمْرُكْرٌ	تَمَلَّدٌ	تَمَلَّدٌ
طِمْرٌ	طِمْرٌ	خَامٌ	خَامٌ	صَبِيْغِيَّاتٌ	صَبِيْغِيَّاتٌ
خَرْطُوْمٌ	خَرْطُوْمٌ	مَسٌ	مَسٌ	الْعَوَامٌ	الْعَوَامٌ
تَذْكَارٌ	تَذْكَارٌ	رَبِّيَّاتٌ	رَبِّيَّاتٌ	عُمَانٌ	عُمَانٌ

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
ضَيْعَةٌ	ضَيْعَةٌ	هَاتَانِ	هَاتَانِ	أَمْسٌ	أَمْسٌ
مُطْرَانَةٌ	مُطْرَانَةٌ	صُؤْبَرٌ	صُؤْبَرٌ	كُرْنَبٌ	كُرْنَبٌ
نَبُوتٌ	نَبُوتٌ	أُمْسِيَّةٌ	أُمْسِيَّةٌ	مُرُونَةٌ	مُرُونَةٌ
أُمْنِيَّةٌ	أُمْنِيَّةٌ	مَسَاقٌ	مَسَاقٌ	مُرْدِيٌّ	مُرْدِيٌّ
أَلْعَالِمَانِ	أَلْعَالِمَانِ	أَلَّا نِهَائِيَّةٌ	الْإِنهَائِيَّةُ	سُوسٌ	سُوسٌ
شُعُورِيٌّ	لَا شُعُورِيٌّ	بِالْعَرَضِ	بِالْعَرَضِ	قَلْدٌ مِنْ	قَلْدٌ مِنْ
DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
الدُّرَّةُ =	كُورُ الدُّرَّةِ	الزُّوْجُ =	كِتَابُ الزُّوْجِ	مَقَائِيسُ الْكَيْبَلِ	مَقَائِيسُ الْكَيْبَلِ
الْحِلَاقَةُ =	كِرِيمُ الْحِلَاقَةِ	الْكَبَلِ =	قَاعَةُ الْإِفْرَاحِ	الْكَيمِيَاءُ الْإِحْيَائِيَّةُ	الْكَيمِيَاءُ الْإِحْيَائِيَّةُ
كِيمِيَاوِيَّاتٌ	كِيمِيَاوِيَّاتٌ	الْأَفْرَاحِ =	نُضْبٌ تَذْكَارِيٌّ	تَذْكَارِيٌّ =	نُضْبٌ تَذْكَارِيٌّ
دَرَجٌ =	دَرَجٌ لَوْلِيٌّ	فَهْرُسٌ =	فَهْرُسٌ =	فُلَانٌ، فُلَانَةٌ =	فُلَانٌ، فُلَانَةٌ =
عُودٌ =	عُودُ الصَّلِيبِ	فُلَانَةٌ =	الضَّمَانُ =	الضَّمَانُ الْمُشْتَرَكُ	الضَّمَانُ الْمُشْتَرَكُ
جَيْبُهَا =	شَقَّتْ جَيْبَهَا	الضَّمَانُ =	صَدَقَةٌ =	صَدَقَةُ الْأُدُنِ	صَدَقَةُ الْأُدُنِ
سَرِيَّةٌ =	سَرِيَّةٌ خَيْالَةٌ	مِلْكٌ =	مِلْكٌ عَقَارِيٌّ	مِلْكٌ عَقَارِيٌّ	مِلْكٌ عَقَارِيٌّ
السِّيْرَةُ =	السِّيْرَةُ الْوَسْطُ	إِطْرَاحًا =	إِطْرَاحًا =	إِطْرَاحًا =	إِطْرَاحًا =
دُرَّةٌ =	عِرْنَاسُ دُرَّةٍ	صَغْفَهُ =	صَغْفَهُ =	صَغْفَهُ =	صَغْفَهُ =
ظَهْرَانِيَّهِمْ =	بَيْنَ ظَهْرَانِيَّهِمْ	نَيْبَةٌ =	نَيْبَةٌ =	نَيْبَةٌ =	نَيْبَةٌ =
دُورٌ =	دُورُ الْفِسْقِ	عَنْ حُسْنِ نَيْبَةٍ	عَنْ حُسْنِ نَيْبَةٍ	عَنْ حُسْنِ نَيْبَةٍ	عَنْ حُسْنِ نَيْبَةٍ
الْبُحْرُجُ =	مِنْ أَثْرِ الْبُحْرُجِ				

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
= شَادُ =	شَادُ الْأَفَاقِ	= الْأَحْيَاءِ	عِلْمُ الْأَحْيَاءِ
= الْحَمَامِ	خَلْوَةُ الْحَمَامِ	= قِيمِي	رَسْمٌ قِيمِي
= عَصَارِي =	عَصَارِي يَوْمٍ	جُرْحٌ ذَرَبٌ	جُرْحٌ ذَرَبٌ
= مَلِكٌ =	مَلِكٌ شَائِعٌ	= قَطِيعٌ =	قَطِيعُ الْعَلَاقَاتِ
أَثْرَانِي	أَثْرِي نِي	= الرَّافِعَةَ	صَاحِبُ الرَّافِعَةَ
= قِيمَةٌ =	قِيمَةٌ إِسْمِيَّةٌ	= تَوَثَّرَ =	تَوَثَّرَ الْعَلَاقَاتِ
= الْمَلِكِ =	دَارُ الْمَلِكِ	= يَهْدِيهِ =	يَهْدِيهِ الْمُنَاسَبَةَ
لَيْنٌ زَبَادِي	لَيْنٌ زَبَادِي	= بِرُوعِهِ =	خَطَرَ بِرُوعِهِ
= خَطَاهُ =	سَدَّدَ اللَّهُ خَطَاهُ	= الزُّورِ =	آلَامُ الزُّورِ
= الثُّرَيَّا =	مَنَاطُ الثُّرَيَّا	= السَّحَابِ =	نَاطِحَةُ السَّحَابِ
لِسُوءِ الْخَطِّ	لِسُوءِ الْحِظِّ	= السَّمَلِ =	حَتَّى السَّمَلِ
= خَطَأٌ =	خَطَأٌ مَطْبَعِي	= رُحْبًا =	وَجَدَ رُحْبًا
رَهْبِي ، رَهْبِي	رَهْبِي	= جِلْدَةٌ =	وَضَعَهُ عَلَى جِلْدَةٍ
أَثْرَاهَا	أَثْرِي هَا	= الْأَطِيَاءِ =	تَعَضَّلَ الدَّاءُ الْأَطِيَاءِ
رَحْرَاحٌ ، رَحْرَاحٌ	رَحْرَاحٌ ، رَحْرَاحٌ	= الْكَهْرِبُورِي =	الْمِجْهَرُ الْكَهْرِبُورِي
= الْجِدِّ =	شَمَّرَ عَن سَاعِدِ الْجِدِّ	= الْفُلَانِيَّةِ =	فِي السَّاعَةِ الْفُلَانِيَّةِ
= لَيْلَاهُ =	كُلُّ يَبْكِي عَلَى لَيْلِيَّةٍ	= بِالْأَسْعَارِ =	نَشْرَةٌ خَاصَّةٌ بِالْأَسْعَارِ
= طُورٍ =	دَخَلَ فِي طُورِ التَّنْفِيدِ	= الطُّوْلِ =	صَاحِبُ الْحَوْلِ وَالطُّوْلِ
= فَعَلَهُ =	أَفْسَمَ عَلَيْهِ إِلَّا فَعَلَهُ	= الْكَيْلِ =	مُضْلِحَةُ الْوَزْنِ وَالْكَيْلِ

DOĞRUSU	YANLIŞ
أَدْلَى كَلْوَهُ بَيْنَ الدِّلَالَةِ	أَدْلَى كَلْوَهُ بَيْنَ الدِّلَالَةِ
تَقَلَّبَ فِي أَعْطَافٍ ≈	تَقَلَّبَ فِي أَعْطَافِ العَيْشِ النَّاعِمِ
≈ لِأَلْزَادِ ≈	المُنظمة العالمية لِأَلْزَادِ الجَوِيَّةِ

2. Olması Gereken Sözcüğün Yerine Başka Sözcük Yazılmış

Bu hata türü genellikle ses veya şekil itibariyle birbirine benzer iki harften yanlış olanını kullanmaktan ya da yan yana bulunan iki harf arasında değişiklik yapmaktan ileri gelmektedir. Bazı örneklerde ise sözcüğü teşkil eden harf düşmüştür.

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
سَرِيَّةٌ	سَرِيْرَةٌ	قَرَقُصٌ	قَرَقُصٌ	إِسْتِزْرَاقٌ	إِسْتِزْرَاقٌ
مَرْهُونٌ	مَرْهُوبٌ	عَالٍ	إِعْلَاءٌ	مَدَارُهُ	مِدْرَاهُ
هَلَامٌ	هَلِمٌ	دَغِيْشَةٌ	دَغِيْشِيَّةٌ	خِيْرَةٌ	خِيَارَةٌ
ذَائِمَةٌ	ذَائِقِيَّةٌ	الْحَرْطُومُ	الْحَرْثُومُ	رُطْبِيٌّ	رُطْبِيْنٌ
دَقِيْقٌ	دَقِيْقَةٌ	مِثْلَمَا	مِثْلَى	طُمَاطَةٌ	طُمَاطِمٌ
دِيْمَةٌ	قَدِيْمَةٌ	صَفْعَةٌ	صَعْفَةٌ	مُسْتَهْوِلٌ	مُسْتَهْوَلٌ
هَلَامِيٌّ	هَلِمِيٌّ	عَقِيْلَةٌ	عَقْلِيَّةٌ	كُجَابَةٌ	كُجَابَةٌ
أَفْحُوصٌ	أَفْحُصَةٌ	فُوْهَةٌ	فُوْهَةٌ	قِطَاعٌ	قِطَاعٌ
الإِشْمَامُ	الإِشْمَامُ	شَعْوَاءٌ	شَحْوَاءٌ	زَرَقٌ	زَرَقٌ
		عِظَامِيٌّ	عِظَامِيٌّ	شَلْحٌ	شَلْحٌ
DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
≈ ضَرِيْبَةٌ	ضَرَبَ ضَرِيْبَةٌ	≈ الأَعْتِمَادُ	الإِعْتِمَادُ عَلَى الذاتِ		
إِسْتِشْقَائِيٌّ	سَاقٍ	≈ بِصَدْرِهِ	سَخَّمَ بَصْرَهُ		

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
= حُبٌّ	حَبِّ السَّلْمِ	= الْقَضَاءُ	سَاحَةُ الْقَضَاءِ
= النَّجَارَةُ	غُرْفَةُ الْأَكْلِ	خَطُّ الْعَرْضِ	خَطُّ الْأَرْضِ
خَطُّ عَرْضِي	خَطُّ اِرْضِي	= قَتَالٌ	قِتَالُ السُّوَيْسِ
= لَدُودٌ	عَدُوُّ الدِّ	= الْجَنَابَاتِ	مُتَسَعِّبُ الْجَنَابَاتِ
= أَفْقِي	مَسْقَطُ أَفْقِي	شَقُّ الْعَصَا	شَقُّ الْقَرْمِ
أَرْضِ	أَرْضِي	= الْبَاحِرَةِ	عَلَى ظَهْرِ الْقَلْبِ
= أَعْيُنُهُ	أَعْيُنُهُ الْحَيْلَةُ	= اسْتَقْمَلٌ	اسْتَقْمَلٌ ظَلَّةٌ
= أَدْنَى	مِقْدَارٌ أَدْنَى	= الْإِفْسَادِ	مَعَاوِلُ الْإِضَادِ
= الشَّبَابِ	فَوْعَةُ الشَّبَابِ	= لِبَسْمَةٍ	لِبَسْمَةُ التَّفْضُلِ
= الشَّرْقِ	الشَّرْفُ الْأَفْصَى	= لِمَخِيَةٍ	عَلَى قَابِ لِمَخِيَةٍ
= الْإِسْتِحْصَامِ	لَيْفَةُ الْإِسْتِحْصَامِ	= الْمِفْتَاحِ	لِسَانُ الْمَفْتُوحِ
زَرَائِفِ	زَرَافِي ، زَرَافِي	أَتَى لَهُ أَنْ	أَنَّ لَهُ أَنْ
كُبُوسِ أَمَانِ	كُبُوسِ أَمَانِ	حَامٌ حَوَمَانٌ	حَامٌ حَوَمَاتٌ
= عُظْمِي	خِيَانَةُ خَطْمِي	رَاجَعَ =	رَاجَعَ دِخْلَتَهُ
= الْخُلُوبِ	أُمُّ الْقُلُوبِ	= عَاتِقِهِ	أَلْقَى عَلَى عَاتِقِهِ شَيْئًا
أَمْرٌ عَلِيٌّ	أَمْرٌ عَالِيٌّ	= الْأَنْوَقِ	أَعَزَّ مِنْ بَيْضِ الْأَنْوَقِ
عُمَالُ الدَّرِيَسَةِ	عُمَالُ الدَّرِيَسَةِ	= الْفَنَاءِ	دارُ الْهِنَاءِ
= عَادِ	رَائِحٌ وَ عَادِ	= عُمُومُهُ	سَرَّحَ عُمُومُهُ
= عَلَانِيَةً	سِرًّا وَ عَلَانِيَةً	= مُطْلَقٌ	مُطْلَقُ السَّرَاحِ
= الطَّائِرَاتِ	سَرِيَّةُ الطَّيْرِانِ	= الْهَوَى	الْهَوَاءُ الْعُدْرِيُّ

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
عُضْرُوفٌ	عَضْرِيفٌ	طَبَّقَ صَيْئُهُ الْخَافِقِي	= الْخَافِقِيْنِ
عَبْرَ فَحْرٍ	عَبْرَ فَحْرٍ	الْعُدْدُ الصُّنْبُورِيَّةُ	= الصُّنْبُورِيَّةُ
= سُودَائِي	فُولٌ سُودَائِي	سَمِعْتُ عُطُوطَهُ	= عَطِيطَهُ
= رَحَابَةٌ	رَحْبَةُ الْفِنَاءِ	قَاطِعُ التَّلَاكِرِ	= التَّلَاكِرِ
= الْفَاعِلِ	إِسْمُ الْفِعْلِ	قِيلَ مِثْلَ هَذَا	= قِيلَ
= الْقَوْمِ	رَبْعَةُ الْقَوْمِ	السَّيِّدَةُ عَقِيلِيَّةُ	= عَقِيلِيَّةُ
= خَفْرٌ	خَفْرَ السَّوَاحِلِ	لُعْبَةُ إِسْتِعْمَالِيَّةُ	= إِسْتِعْمَالِيَّةُ
= فِي رَابِعَةٍ	فِي أَرْبَعِ النَّهَارِ	رَدَّهُ عَلَى عَقَبِيهِمْ	= عَقَبِيهِ
بَنُو أُمَّتَةٍ	بَنُو أُمِّيَّةٍ	مَرَّرَ الْكِرَامَ	مَرَّرَ الْكِرَامَ
ظَلَامَةٌ	ظَلَمَانٌ	الشَّعْفُ الشَّمَالِيُّ	= الشَّعْفُ
= الْمَقَاصِدِ	سَيِّئُ الْمَقَاصِدِ	خَفَقَ مِنْ غُلُوَائِهِ	= خَفَقَ
= يَلْكَرُهُ	تَلَمَّظَ يَلْكَرُهُ	مُسْتَوِطِنٌ	مُسْتَوِطِنٌ
= وَادٍ	فِي كُلِّ وَادٍ	القُوَّةُ الْمُسَلَّحَةُ	الْفُرَاتُ
مَوْعٍ مُتَقَدِّمٍ	مَوْعٍ مُتَقَدِّمٍ	عَلَى لِسَانِ الصُّحْفِي	= الصُّحْفِي
سَيَّارَةُ الشَّحَنِ	سَيَّاسَةُ الشَّحَنِ	لَمْ تَطَّأهُ	= لَمْ تَطَّأهُ
= لِي مَعَهُ	لِي لَهُ شَأْنٌ آخَرُ	قُدَّ قَلْبُهُ مِنْ جَفْرِ	= مِنْ حَجْرِ
= سَكَنْتُ	سَكَنْتُ رِيحُهُ	فَضَّلَهُ عَلَى حَيْدِ سَوَى	= عَلَى سِوَاهُ
DOĞRUSU		YANLIŞ	
	= وَالصَّنَائِعِ	مدرسة الفنون والصَّائِعِ	
	فِي غَلَوَاتِهِ وَرَوْحَاتِهِ	فِي غَلَوَاتِهِ وَرَوْحَاتِهِ	

DOĞRUSU	YANLIŞ
= وَاللَّيْ	كَانَ عِنْدِي فِي مَقَامٍ وَلَيْ
= سَاعَاتٍ مَعْدُودَةٍ	عَلَى قَيْدِ سَاعَةٍ مَعْدُودَةٍ
مُعَاكَسَةُ الْحَالَةِ الْجَوِّيَّةِ	مُعَاكَسَةُ الْجَوِّيَّةِ
= فِي أَوْاسِطٍ =	فِي أَوْسَاطٍ هَذَا الْأَشْبُوعِ
= الْحَوَادِثِ	بَعْدَ أَيَّامٍ مِنْ هَذِهِ الْأَحَادِيثِ
طُعِنَتْ الْأَمَالُ فِي مُهْجَتِهَا	طُعِنَتْ الْأَعْمَالُ فِي مُهْجَتِهِ
فِي عَاجِلِهِ أَوْ آجِلِهِ	فِي عَاجِلِهِ وَ آجِلِهِ
= بِالشُّكْوَى	مَلَأَ الْفَضَاءَ بِالشُّكْوَاءِ
= بِسَاطٍ	طَرَحَ مَسْأَلَةً عَلَى طِسَاطٍ
= آخِرٍ	صَرَبَ عَدَدًا فِي آخِرِي
سَيُعْقَدُ الْمُؤْتَمَرُ	سَيُعْقَدُ الْمُؤْتَمَرُ
= الْأَحْوَالِ الشَّخْصِيَّةِ	قَانُونِ الْأَقْوَالِ الشَّخْصِيَّةِ
= أَحْلَامِهِ	تَعَتَّى الرَّجُلُ مِنْ أَجْلِ تَحْقِيقِ أَحْلَامِهِ

3. Bazı Sözcüklere Fazladan Harf Eklenmiş ya da Yanlış Bir Harf Yazılmış

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
سَبَبٌ	سَبَسَبَةٌ	دِيمَةٌ	قَلِيمَةٌ	إِفْتِيَاذٌ	إِمِجْتِيَاذٌ
تَغْطِيَةٌ	تَغْيِيَةٌ	شُورَى	شُورَةٌ	شَرَانِقٌ	شَرَانِشِقٌ
مَدْرِيْدٌ	مَدْرِيْنٌ	قَطُوبٌ	قَشُوبٌ	إِضْبِخٌ	لَهُ إِضْبَاعٌ
رِيْقٌ	رِيْمَةٌ	مَأْدِبَةٌ	مَأْدُوبَةٌ	مَنْفِيْلَا	مَنْفِيْلَا
أَسْطُوَانِيِي	أَسْطُوَانِيِي	رَبَاعَانٌ	رَبَاعَانٌ	أُحْطَبُوبٌ	أُحْطَبُوبٌ

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
أَسْمَفٌ	أَسْمُوفٌ	مِرَايَةٌ	مِرَايَاةٌ	الْأَنَاصُورُ	الْأَنَافُولُ
كَرِمَلًا	كَرِمَلَاءٌ	فُنَيْمَةٌ	فُنَيْوَةٌ	سُمْنٌ	سُمُونٌ
يَلِي	عَلَى يَلِي	هُوَيْنًا	هُوَيْنَةً	رَجَا	رَجَى
الْأَبْوَانِ	الْأَبْوَيْنِ	فُنُصْلٌ	فُنُصُولٌ	مُكْحَلَةٌ	مُكْحُولَةٌ
أَفْحُوَانٌ	أَفْحُوَانٌ	دُبَانَةٌ	دُبَابَةٌ	يَلِينٌ	لَا يَلِينُ
DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
لَا تَحَرَ	مِنْ حِينَ لِلْآخَرَ	الرَّأْيِي	أَصَالَةُ الرَّأْيِي	مُسْتَوَى الْحَيَاتِ	الشُّعُورُ بِالذَّاتِيَّةِ
مَا الْحَيْلَةُ	مَا لِلْحَيْلَةِ	الْحَيَاةُ	الشُّعُورُ بِالذَّاتِيَّةِ	عِمَارُ الْحَيَاتِ	عِمَارُ الْحَيَاتِ
ضَيْرَى	قِسْمَةٌ ضَيْرَةٌ	بِالذَّاتِ	عِمَارُ الْحَيَاتِ	حَائِطُ عَزْلِ الْحَرَقَةِ	حَائِطُ عَزْلِ الْحَرَقَةِ
الْحَيَاةُ	مَنَاجِي الْحَيَاتِ	الْحَيَاةُ	عِمَارُ الْحَيَاتِ	زُرْبِيَّةٌ ، زُرْبِيَّةٌ	زُرْبِيَّةٌ ، زُرْبِيَّةٌ
إِحْتِيَاظِيَّةٌ	فُؤَةٌ إِحْتِيَاظِيَّةٌ	الْحَرَقُ	عِمَارُ الْحَيَاتِ	رَبْطَةُ السَّاقَةِ	رَبْطَةُ السَّاقَةِ
الرُّثُودُ كُحْسِيٌّ	أُرْتُدُوكُحْسِيٌّ	زُرْبِيَّةٌ ، زُرْبِيَّةٌ	عِمَارُ الْحَيَاتِ	لَا مَفْشَاحَةٌ	لَا مَفْشَاحَةٌ
الدُّوَلِ	مُعَامَلَةُ الدُّوَلِ	السَّاقِ	عِمَارُ الْحَيَاتِ	السُّوَادُ الْأَعْظَمُ	السُّوَادُ الْأَعْظَمُ
صُفُوفًا	إِنْتِظَمٌ صُفُوفًا	لَا مَفْشَاحَةٌ	عِمَارُ الْحَيَاتِ	شَهْرَ الْبُنْدُوقِيَّةِ	شَهْرَ الْبُنْدُوقِيَّةِ
الإِشْرَاقِيُونَ	الإِشْرَاقِيُونَ	الْأَعْظَمُ	عِمَارُ الْحَيَاتِ	إِفْتَرَقَ طَرَائِقَ قِدَادًا	إِفْتَرَقَ طَرَائِقَ قِدَادًا
الصُّلْحِ	قَضَوِيَّةُ الصُّلْحِ	الْبُنْدُوقِيَّةُ	عِمَارُ الْحَيَاتِ	مَالٌ إِحْتِيَاظِيٌّ	مَالٌ إِحْتِيَاظِيٌّ
الْإِنْضِبَاطِ	لَجَنَةُ الْإِنْضِبَاتِ	قِدَادًا	عِمَارُ الْحَيَاتِ	الْمَوَاسِمُ الْمُمَطَّرَةُ	الْمَوَاسِمُ الْمُمَطَّرَةُ
الضَّادِ	لُغَةُ الضَّادِ	إِحْتِيَاظِيٌّ	عِمَارُ الْحَيَاتِ	الْمَوَاسِمُ الْمُمَطَّرَةُ	الْمَوَاسِمُ الْمُمَطَّرَةُ
بِالتَّوَاجِدِ	عَضُّ بِالتَّوَاجِدِ	الْمَوَاسِمُ	عِمَارُ الْحَيَاتِ	الْمَوَاسِمُ الْمُمَطَّرَةُ	الْمَوَاسِمُ الْمُمَطَّرَةُ

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
وَرْدَانٌ =	بِنَاتٌ وَرْدَانَةٌ	المَوْضُوعُ	أَذْرَكَ المَوْضُوعَةَ
نَاصِيَتُهُ =	إِمْتَلَكَ نَاصِيَتَهُف	تَمَثَّلَ نِصْفِي	نِصْفِي تَمَثَّلَ
DOĞRUSU		YANLIŞ	
تَنَسَّمَ الخَبِيرَ		تَنَسَّمَ الخَبِيرَ	
= ذَلِكْ		كَانَ نَصِيْبُهُ مِنْ ذَالِكْ	
= المُنَاقِصَةُ		رَسَتْ عَلَيْهِ المُنَاقِصَةُ	
= المَتَّقَاطِعَةُ		لُعْزُ الكَلِمَاتِ المَتَّقَاطِعَةُ	
= الأَطْبَاحُ زَعِيمُهُمْ		نَاقَدَ الأَطْبَاحُ زَعِيمَهُمْ	
جَعَلَ زَوْبَعَةً فِي فَنجَانٍ		جَعَلَ زَوْبَعَةً فِي فَنجَانٍ	

4. Bazı Sözcüklerin Harfleri Düşmüş

Bir başka yaygın hata türü ise kelimeyi teşkil harflerden bazılarının yazılmamış olmasıdır.

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
كُرَارِيَةٌ	كُورِيَةٌ	أَغْرُودَةٌ	أَغْرُودَةٌ	رَزَاءٌ - رَزَاءٌ	رَزَاءٌ - رَزَاءٌ
مُلُوحِيَّةٌ	مُلُخِيَّةٌ	مُنْعُولُجٌ	مُنْعُلُجٌ	تَضْبِيرَةٌ	تَضْبِيرٌ
أَنْبُوشٌ	أَنْبُشٌ	مُنْعُولِيَا	مُنْعُلِيَا	شَيْخُوخَةٌ	شَيْخُخَةٌ
صَالُونٌ	صَالُونٌ	ضُلُوحِيَّةٌ	ضَالِحِيَّةٌ	أَضْحُوكَةٌ	أَضْحَكَةٌ
مَالِطَةٌ	مَلِطَةٌ	صَابُونَةٌ	صَائِنَةٌ	عِرْنَاسٌ	رِنَاسٌ
مَالِطِيٌّ	مَلِطِيٌّ	فَرُورَةٌ	فَرَزَةٌ	أُتُومَاتِيكِيٌّ	أُتُومَاتِيكٌ
إِسْتِطَانٌ	إِسْتِطَانٌ	مَسْكُورِيَّةٌ	مَسْكُكِيَّةٌ	بَاثُولُوجِيَا	بَاثُولُوجِيٌ
الأَلْمَانُ	المان	نُولِيَّةٌ	نُلِيَّةٌ	شَبَكِيَّةٌ	شَبَكَةٌ

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
أَشْطُرِيَّ	أَشْطَرِي	أَخْوَرُ	أَخِر	يُوحِنَا	يُحِنَا
أَكْذُوبَةٌ	أَكْذِبَةٌ	فَيْرُوزِجْ	فَيْرُوزِج	صَحْرُؤَيْي	صَحْرُؤِي
قَصَار	قَصِر	كَالْأَوَّلِ	كَالْأَوَّل	خَضْرَؤَات	خَضْرُؤَات
هَاتَانِ	هَاتَانِ	قَرَهْ جُوز	قَرَهْجُز	أَنَا أَنَا	أَنَا أَنَا
هَاتِيكَ	هَاتِيكَ	أَيْتْهَا	أَيْتْهَا	أَمْسِيَّةٌ	أَمْسِيَّةٌ
أُقُومُ	أُقِمُّ	أُرُوبِيَّ = أُرُوبِيَّي	أُرُوبِي	الْأَلَاتِيْنِيَّةُ	الْأَلَاتِيْنِيَّةُ
DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
قُصْرُكَ أَنْ	قُصْرُكَ أَنْ	عَشْرَاتٌ =	عَشْرَاتٌ =	عَشْرَةٌ الْآلَافِ	عَشْرَةٌ الْآلَافِ
عِلْمُ الْأَهْوَتِ =	عِلْمُ الْأَهْوَتِ	عَنِ الْبِسَارِ	عَنِ الْبِسَارِ	الْبِسَارِ	الْبِسَارِ
هَيْئَتَا لَكَ	هَيْئَتَا لَكَ	= زُوجِيَّةٌ	= زُوجِيَّةٌ	مَشْرُوبَاتٍ رُجِيَّةٌ	مَشْرُوبَاتٍ رُجِيَّةٌ
هَيْئَتَا مَرِيئًا	هَيْئَتَا مَرِيئًا	= الصَّحَارَى	= الصَّحَارَى	مُرُّ الصَّحْرَى	مُرُّ الصَّحْرَى
= بَعَادَتِهِ	دَانَ بَعَادَتِهِ	= قُضَاؤُهُ	= قُضَاؤُهُ	بَدَلُ قُضَاؤُهُ	بَدَلُ قُضَاؤُهُ
= السَّحَابِ	نَوَاطِحُ السَّحَابِ	خُرْدَوَاتٌ	خُرْدَوَاتٌ	خُرْدَةٌ، خُرْدَاتٌ	خُرْدَةٌ، خُرْدَاتٌ
= الشَّاهِدَةُ	وَزَقُ الشَّاهِدِ	= الثَّلَاثَاءُ	= الثَّلَاثَاءُ	يَوْمُ الثَّلَاثَاءِ	يَوْمُ الثَّلَاثَاءِ
مَاذَا هُنَاكَ	مَاذَا هُنَاكَ	= الدَّائِرَةُ	= الدَّائِرَةُ	بِضْفِ الدَّيْرَةِ	بِضْفِ الدَّيْرَةِ
=	لَوْحُ زَيْتِيَّةٌ	= الْوِلَايَاتُ	= الْوِلَايَاتُ	الْوِلَايَةُ الْمُتَّحِدَةُ	الْوِلَايَةُ الْمُتَّحِدَةُ
=	قانون مَدِينِي	إلى الْعَرَبِيَّةِ	إلى الْعَرَبِيَّةِ	إلى عَرَبِي	إلى عَرَبِي
= الْوَقَايَةِ	مَلْبَسُ الْوَقَايَةِ	= بِالنِّسْبَةِ	= بِالنِّسْبَةِ	بِنِسْبَةٍ إِلَى /	بِنِسْبَةٍ إِلَى /
=	لِإِنْسَانِ الْفَطْرِي	= السِّتَارُ	= السِّتَارُ	لِسِتَارِ الْفِضِيِّ	لِسِتَارِ الْفِضِيِّ
=	مُضْعُ طَيِّبَةٍ	= قَرِيدٌ	= قَرِيدٌ	رِيدٌ فِي بَابِهِ	رِيدٌ فِي بَابِهِ
= الْوَقَايَةِ	لِقَاحِ الْوَقَايَةِ	= طَرَائِقٌ =	= طَرَائِقٌ =	إِفْتَرَقَ طَرَائِقٌ قَدَدًا	إِفْتَرَقَ طَرَائِقٌ قَدَدًا

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
وَاحِدٌ =	عَلَى نَسَقٍ وَاحِدٍ	أَقْسَمَ =	قَسَمَ عَلَيْهِ إِلَّا فِعْلُهُ
خَارِجِيَّةٌ =	نُقْطَةٌ خَرِجِيَّةٌ	قَائِمًا =	نَهَضَ قَائِمًا
تَهَاكُ =	تَهَاكُ الْحُرْمَةَ	الْقَاضِي =	لُقْمَةُ الْقَاضِي
فِيهَا =	فِيهَا وَإِدْبَارًا	زَرَاقَاتٍ وَ =	زَرَاقَاتٍ وَ وُحْدَانًا
الْمُرَاقِبَةِ =	لَجْنَةُ الْمُرَاقِبَةِ	مَنْدُوحَةٌ =	لَكَ عَنْهُ مَنْدُوحَةٌ
الْعَابُ =	لِعَابٍ نَارِيَّةٌ	مَنْدُوحَةٌ =	لَمْ يَرَ مَنْدُوحَةَ مِنْ
مَجْلِسُهُ =	أَخَذَ مَجْلِسًا	الْأَطْرَافِ =	تَرَامِي الْأَطْرَافِ
الصَّدَاقَةِ =	رَوَابِطُ الصَّدَاقَةِ	أَتَلَمَّ =	تَلَمَّ أَمْرَهُ إِلَى اللَّهِ
اللَّهَيْبِ =	رَامِي اللَّهَيْبِ	إِنْتَبَاهُهُ =	اسْتَرَعَى انْتَبَاهًا
أَمْرٌ قَانُونِيٌّ	أَمْرٌ قَانُونِيٌّ	الْوَضْعِيَّةُ =	الْقِيَمُ الْوَضْعِيَّةُ
أَحَدٌ =	حَدُّ الزَيْتُونِ	مَرَادٌ =	أَشْهَرُ مَرَادٌ بَيْعِ شَيْءٍ
نُفُودٌ =	قُودٌ زَائِفَةٌ	الْمُسْتَشَارِيَّةُ	دَارُ الْمُسْتَشَارِ
أَسْعَدُهُ =	أَسْعَاكَ الْحِطُّ	قَضَايَا =	قَضَايَا التَّلْبِيسِ
الْحَرَائِقِ =	مِصْحَةُ الْحَرَائِقِ	مُؤَلَّوَجَاتٌ	مُؤَلَّجَاتٌ فُكَاهِيَّةٌ
وَأَقِيَّةٌ =	مِظْلَةٌ وَأَقِيَّةٌ	الظُّهُورَاتِ =	مُسْتَخْدَمُ الظُّهُورَاتِ
الضُّغْطُ =	لِضُّغْطِ الدَّمِوِيِّ	عَدَّتْ =	دَتَّ عَلَيْهِمْ عَوَادٍ
مِنَ الطِّرَازِ =	نَ الطِّرَازِ الْأَوَّلِ	أَعَجَلَهُ =	عَجَلَهُ الْوَقْتُ عَنْ
أَخْضَاءُ =	أَخْضَاءُ التَّنَاسُلِ	الْمَذْهَبُ =	لِلمَذْهَبِ الْعَقْلِيِّ
الْجَرَائِمِ =	مُعْتَادُ الْجَرَائِمِ	الْعَهْدُ =	لِلعَهْدِ الْقَدِيمِ
مُرَاقِبٌ =	مُرَاقِبٌ تَعْلِيمِ	نَفَّخَ =	نَفَّخَ فِي زَمَانَةِ رُوحِهِ

DOĞRUSU	YANLIŞ	DOĞRUSU	YANLIŞ
أَقِيلُ =	أَقِيلُ السُّرْعَةَ	صَاغِيَةٌ ~	لَأَقِي آذَانًا صَغِيَةً
		خَالِي الْوَفَاضِ	خَالِي لِلْوَفَاضِ
	DOĞRUSU	YANLIŞ	
	نِصَابُهَا =	إِسْتَقَرَّتِ الْأُمُورُ فِي نِصَابِهَا	
	الْمُؤَمِّيَّة =	وِزَارَةُ الْأَشْغَالِ الْمُؤَمِّيَّة	
	أَيَّامُ =	أَيَّامُ الْعُطَلَاتِ الرَّسْمِيَّة	
	لَأَسْلَابِيس =	ضَرَبَ أَحْمَاسًا لَأَسْلَابِيس	
	إِلَى النَّقِيضِ =	مِنَ النَّقِيضِ إِلَى النَّقِيضِ	
	فُصَارَى الْجُهْدِ =	بَذَلَ فُصَارَ الْجُهْدِ	

F) Bazı Önemli Sözcükler Madde Olarak Sözlüğe Alınmamış

Sözlükte bazı önemli madde başlarının ya da sözcüklerin atlandığı görülmektedir. Mutçalı'nın temel aldığı Hans Wehr sözlüğünde bu kelimelerin bulunuyor olması, bunların gözden kaçtığı, dikkat hatası yüzünden atlandığını hatıra getirmektedir.

İHMAL EDİLEN BAZI ÖNEMLİ MADDE BAŞLARI					
أَتَّ	أَنْتَ	تَأْتِيَتْ	أَنْتَ	يَا صَاح	بِمَافِيهِ
الْأَمْرُ الَّذِي	إِتْرَنَ	ضَبَابٌ	ضَبَابِيٌّ	إِسْمُ الْإِشَارَةِ	
سَفِيَّةٌ جِ سَفَهَاءُ		صَلَاةُ الضُّبْحِ	حَدَرَ		

G) Kimi Terkiplerde Bazı Sözcük veya Harfler Unutulmuş

TAM VE DOĞRU BİÇİMİ	EKSİK BİÇİM
الشُّعُورُ بِالنَّفْسِ	الشُّعُورُ
فِي كُلِّ عَضْرٍ وَ مَضْرٍ	كُلِّ عَضْرٍ وَ مَضْرٍ
مُتَقَدِّمٌ عَلَى إِبَانِهِ	مُتَقَدِّمٌ إِبَانِهِ

Ayrıca mesela كَطَارُ sözcüğü madde başı olarak atlanmış. Halbuki cümle örneklerinde kendisine yer verildiği gibi çoğul biçimleri de zikredilmiş.

H) Sözcüklerin Türkçe Ve Arapça Karşılıkları Açısından Yanlışlar

1. Bazı Sözcüklerin Türkçe Karşılıkları Var Ama Arapça'ları Yazılmamış

Verilen Türkçe Anlam	Eksik Bırakılan Arapça Karşılığı
paslanmak, oksitlenmek	تَأَكْسَدَ
küçümsemek, değer vermemek	إِسْتَحَفَّ
kalbi sakinleştirmek	رَطَّبَ
inandırmak, ikna etmek	أَلْقَى (أَدْخَلَ فِي رُوعِهِ)
Güneş doğmak, ışıldamak	أَشْرَقَ
Doğu (Şark) kültürünü incelemek, oryantalist/müsteşrik olmak	إِسْتَشْرَقَ
gri	أَشْهَبُ = شَهْبَاءُ
kaptan köprüsü	عُرْفَةُ الْقِيَادَةِ
"bu meblağ onun maaşını kat kat aşıyordu" cümlesinde aşmak fiili düşmüş فَاقَ manasına gelen	فَاقَ) هَذَا الْمَبْلَغُ مُرْتَبَهُ أَضْعَافَ أَضْعَافِهِ

2. Bazı Sözcüklerin Türkçe Karşılıkları Yanlış Verilmiş

Arapçası ile Türkçesi tam olarak uyuşmayan kelime ve deyimler

Doğrusu	Verilen Anlam	Arapça Sözcük
satın alınabilen kişi	rüşvetçi	مَأْجُورٌ
kardeşçe	kardeşlik	أَخَوِيٌّ
1248 gram	1248 kilogram	أَقَّةٌ

Doğrusu	Verilen Anlam	Arapça Sözcük
yardımcı doçent	asistan	أستاذ مساعد
hak etmek	hakketmek	إِسْتَأْمَلَ
değil	değildi	ليس بي أن
boşboğaz	başboğaz	خَطِلٌ
ayağın	yağın çukur kısmı	أَخْمَص
gözetlemek, kollamak	gözeten, kollayan	خَفِرَ (خَفَرٌ)
hayır kurumu	eli açık, cömert, kerim	خَيْرِيَّةٌ
iyi niyet dilekleri	iyi niyet temsilcileri	دَعَوَاتُ صَالِحَاتٍ
başkanlık sarayı	başbakanlık sarayı	دار الرياسة
pis, kirli	pislik, kir	رَجِسٌ
istirahat, dinlenme, rahatlama	rahat	استراحة
tasarlamak	taşarlamak	أَرَادَ ب
yoğurt	kesilmiş süt	لَبَنٌ زَبَادِيٌّ
mavilik	mavi	رَزَقٌ زُرْقَةٌ
bıkmış usanmış iğrenmiş	sıkıntı veren, bıktırıcı	سَيْئٌ
mahpus	hapsetme	مَشْجُونٌ
Suutlu, Suudi Arabistanlı	Suudi	سُعُودِيٌّ
sarhoş edici şey	sarhoş	سَكْرٌ
yargı organı	yargılama yetkisi	السلطة القضائية
şap	sap	شَبَّةٌ
kamulaştırmak, devletleştirmek	millileştirmek	أَمَّمٌ
neredeyse tamamen ayrı	neredeyse tamamen aynı şekilde	فِي شَبْهِ عَزَلَةٍ تَامَةٍ

Doğrusu	Verilen Anlam	Arapça Sözcük
olmak, vuku bulmak	almak, vuku bulmak	شَجَرَ
sınırlanma, tahdit edilme	sınırlama, tahdit	إِنْحِصَارٌ
elden kaçan	elden kaçma	شُرُودٌ
gezip dolaşma, avarelik	gezen, dolaşan, avare	شُرُودٌ
taraça veya teras	taras	مُسْتَشْرَفٌ
keşke bilseydim! bir bilsem!	nasıl olur böyle bir şey	لَيْتَ شِعْرِي
keşke bilseydim! bir bilsem!	ne acayip, ne kadar da garip demiş	لَيْتَ شِعْرِي
sağlıklı, sıhhatli	sağlığa uygun, sıhhi	صَحِيحٌ
sert	seri	صَارِمٌ
kekik	yabani keklik	صَغْتَرٌ
kişneme, kişnemek	kişneyen	صَهِيلٌ
gülüşmek	gülmek	تَضَاخَكَ
eli açık, cömert, iyi kalpli, şefkatli	hayır kurumu	خَيْرٌ
başından geçmek, tecrübe etmek	başından geçirmek	ذَاقٌ
ıslık çalmak; ıslık ve ince ses tonu	ıslık çalan; ince ses tuşu	صَفِيرٌ
tepeden bakmak, dudak bükmek	tepeden bükmek	إِسْتَنْكَفَ
sıkıntıda olmak, mutsuz, bedbaht, kötü durumda olmak	sıkıntıya sokmak, güçlüğe düşürmek	شَقِيَ
sıkıntıya/kötü duruma sokmak, güçlüğe düşürmek	mutsuz, kötü durumda, sıkıntıda olmak	أَشَقَى
verilen anlamı karşılayan Arapça sözcük صِيغَةٌ değil صِيَاغَةٌ olmalıydı.	şekillendirme, şekle sokma	صِيغَةٌ
verilen anlamı karşılayan Arapça sözcük أَغْيُنٌ değil أَغْيَانٌ olmalıydı.	Ekabir, ileri gelenler	أَغْيِنٌ
kamuoyu baskısı altında	genel kabulün zorlamasıyla	تَحْتَ ضَغْطِ الرَّأْيِ الْعَامِ

Doğrusu	Verilen Anlam	Arapça Sözcük
tip	tip	طِرَازٌ
güler yüzlü, güleç	güler yüzle, gülerek	طَلَّقُ الْمُحَيَّا
turlayan	turalayan	طَوَّافٌ
kırılmak, parçalara ayrılmak	kırmak, parçalara ayırmak	تَحَطَّمٌ
ne kadar sık	ne kadar şık	طَالَمَا
gururlanma	gururlu	إِسْتِطَالَةٌ
masaj yapmak	mesaj yapmak	طَيِّبٌ
yangın duvarı, (yangına karşı) güvenlik duvarı	ateşten duvar	حَائِطُ عَزْلِ الْحَرْقَةِ
bağırarak, çığlık atmak, yüksek sesle ağlamak	bağırarak, çığlık atan, yüksek sesle ağlayan	عَوِيلٌ
boşa çıkarmak, hayal kırıklığına uğratmak	ümidini yitirmek	أَخْلَفَ الرَّجَاءَ
geçimlik, geçim, evin rızık tedariki	ev ahalisi, evde ekmek bekleyenler	مَعِيشَةٌ
yemek odası	kaptan köprüsü	عُرْفَةُ السُّفْرَةِ
astronomi bilgini, astronom	astronomi	عَالِمٌ فَلَكِيٌّ
özlem, hasret (çekmek)	özlemini, hasretini çeken	حَزِينٌ
enine kesit, enkesit	kesit	قِطَاعٌ عَرْضِيٌّ
daire dilimi	dire dilimi	الْقِطَاعُ الدَائِرِيُّ
kendisine miras kalan	miras kalan	وَارِثٌ
bir Müslüman olarak ben	ben Müslüman gibiyim, ben Müslüman sayılırım	أَنَا كَمُسْلِمٍ
asistan	özel öğretmen, üniversitede uygulama yapan	مُعِيدٌ
kör, âmâ	bar	مَكْفُوفٌ

Doğrusu	Verilen Anlam	Arapça Sözcük
ıslak, çiğli, kırağılı	su buharı, kırağı, çiğ	نَدِيد
güle güle, hoşçakal, esen kalın (Bu sözü geride kalanlar söylüyor, gidenler değil)	Allaha ısmarladık değil	مع السلامة
verilen anlamı karşılayan Arapça sözcük مُرْتَجِل olmalıydı.	irticalen söylenen	مُرْتَجِلٌ
verilen manaya uygun biçim: هُمْ عَلَى نَمَطٍ وَاحِدٍ olmalıdır.	Onların hepsi birbirine benzer	هُوَ عَلَى نَمَطٍ وَاحِدٍ
verilen manaya uygun sözcük: سَرِيَّةٌ olmalıydı.	Yayıma, geçerlilik, uygulanma	سَرِيَّةٌ خَيْالَةٌ
malların haczi. “ seçme, seleksiyon, eleme ” anlamındaki sözcük: إِضْطِفَاءٌ	seçme, seleksiyon, eleme	إِسْتِصْفَاءُ الْأَمْوَالِ
verilen anlamı karşılayan Arapça sözcük مَجْلِسُ الْأَوْزَاءِ olmalıydı.	bakanlar kurulu	مَجْلِسُ الْأَكْبَرِ
verilen anlamı karşılayan Arapça sözcük سَكْرَتِيرَةٌ olmalıydı.	sekreterlik	سَكْرَتِيرَةٌ
verilen anlamı karşılayan Arapça sözcük تَسْلِيْحٌ tur. تَسْلِيْحٌ ise “ silahlandırma ” demektir.	silahlanma	تَسْلِيْحٌ
bu terkinin “ alarm ” manası verildikten sonra, aynı terkibe ayrıca “ <i>bir çeşit nefesli çalgı</i> ” karşılığı da verilmiş. Halbuki ikinci defa yazılan bu kelimenin yerinde سَوْرَمَةٌ sözcüğü olmalıydı, kast edilen mana da bildiğimiz “ zurna ”dır.		زَمَارَةُ الْإِنْدَارِ

3. Bazı Sözcüklerin Türkçe Karşılıkları Eksik Bırakılmış veya Hiç Verilmemiş

Sözcüğün veya Terkinin Eksik Bırakılan Anlamı	İlgili Madde
araştırma, inceleme manaları verilmemiş.	دِرَاسَةٌ
kendiliğinden olan, otomatik manaları verilmemiş.	أَلِيٌّ
döşek, minder, şilte manaları verilmemiş.	مُرْتَبَةٌ
bir internet terimi olan çet yapma, çetleşme manaları verilmemiş.	دَرْدَشَةٌ

Sözcüğün veya Terkibin Eksik Bırakılan Anlamı	İlgili Madde
<i>adapte olmak, uyum sağlamak</i> manası verilmemiş.	تَأَقَّلَمَ
<i>geri döndürmek, iade etmek</i> manası verilmemiş.	رَجَعَ
<i>çiy</i> manası verilmemiş.	نَدَى
“ <i>doğrusal, uzunlamasına</i> ” manaları da verilmeliydi.	طُولِيّ
“ <i>katlama ve dürme</i> ” anlamları verilmemiş	طَيّ
sadece “ <i>denizci</i> ” anlamı verilmiş. Oysa bu terim uçak mürettebatı için de kullanılıyor. <i>Mürettebat</i> da denilmeliydi.	مَلَّاح
“ <i>yağlamak, sıvamak</i> ” denilmiş. Ayrıca “ <i>yarayı sarmak, pansuman etmek, bandajlamak</i> ” manaları da verilmeliydi.	ضَمَدَ
“ <i>kumral tenli olmak</i> ” anlamı var ama “ <i>sarışın olmak, sarı saçlı olmak</i> ” manası yok	شَقْرُ
“ <i>kumral tenli, kumral</i> ” anlamı var ama “ <i>sarı saçlı, sarışın</i> ” manası yok	أَشَقْرُ
anlam olarak “ <i>tam çekimi olan</i> ” denilmiş. Ancak <i>gayr-i munsarif olmayan</i> ifadesi ve “ <i>bir gramer terimi olarak sonuna kesra ve tenvini kabul eden isim</i> ” açıklaması da olmalıydı.	مُنْصَرِف
sadece “ <i>müfettiş</i> ” manası verilmiş. Oysa “ <i>müdür, yönetici, idareci ve danışman</i> ” manaları da var.	المُشْرِفُ
<i>Kasablanka</i> manası verilmemiş.	الدار البيضاء
<i>bıçak kemiğe dayanmak</i> manası verilmemiş.	بَلَغَ السَّيْلُ الزَّبِي
bu fiille ilgili olarak “ <i>boyamak</i> ” manası hiç verilmemiş	طَلَى ، يَطْلِي
(b'nin) <i>ciğer pâresi</i> anlamı verilmemiş	فِلْدَةٌ كَبِدِهِ
bu terkinin anlamı olan “ <i>Yasama dönemi</i> ”, ancak bir sonrakî madde başı olan السلطة التشريعية'den sonra verilmiş.	دورة تشريعية
sadece “ <i>donanma fişekleri</i> ” denilmiş, ayrıca “ <i>havai fişek</i> ” de denilmeliydi.	أَلْعَابُ نَارِيَّة

Sözcüğün veya Terkibin Eksik Bırakılan Anlamı	İlgili Madde
sözcüğün “ <i>mezun etmek</i> ” anlamı hem fiilinde hem de mastarında ihmal edilmiş.	خَرَجَ - تَخْرِيحٌ
sözcüğün asli anlamı olan “ <i>kekelemek, konuşma esnasında duraklamak</i> ” anlamları hem fiilde hem de mastarda ihmal edilmiş.	تَلَعَّثَمَ
anlam olarak “ <i>çekimsiz</i> ” denilmiş. Ancak <i>gayr-i munsarif</i> ifadesi ve “ <i>bir gramer terimi olarak kesra ve tenwin almayan isim</i> ” açıklaması da eklenmeliydi.	ممنوع من الصرف
“ <i>iki ordu karşılıklı füze saldırısında bulundu</i> ” çevirisi verilmemiş.	تَقَادَفَ الْجَيْشَانِ بِالصَّوَارِيحِ
bu kelimenin Türkçe karşılığı hiç yok: <i>meteor, akan yıldız, kayan yıldız</i> denilmeliydi.	شِهَابٌ جِ شُهْبٌ، شُهْبَانٌ
bu kelimenin Türkçe karşılığı hiç yok: <i>kendini bilme, kendinin farkında olma</i> denilmeliydi	الشعور بالنفس، الشعور بالذات

Sonuç

Çalışmamızın sonuç bölümünde, Serdar Mutçalı'nın, Hans Wehr ve J. Milton Cowan'ın çalışmasını esas alarak hazırladığı *الْمُعْجَمُ الْعَرَبِيُّ* adlı sözlükteki temel yanlışları ve müellif hatalarını ana hatlarıyla özetlemek istiyoruz.

1. Arapça'da büyük önemi hâiz olan sülâsî fiillerin baplarına ilişkin olarak, çok bilinen bazı fiillerin mâzî ve muzârî sîgalarında dahi hatalar yapıldığı görülmektedir. Bu durum zaman zaman öğrencinin, hocasının bilgisine olan güveninde sarsılmalara yol açabilmektedir. Zira öğrenci, *يَمُغُّ* fiilinin muzarisinin *وَقَعَ*; *يَهْبُ* fiilinin muzarisinin *وَهَبَ*; *يَسْهَلُ* fiilinin muzarisinin de *يَسْهَلُ* olduğunu söylerken bu bilgisini sözlüğe dayandırmakta, bu noktada hocanın, söz konusu fiillerin doğru biçimlerinin *يَهْبُ*, *يَمُغُّ* ve *يَسْهَلُ* olduğuna ikna etmek için epey ter dökmesi gerekmektedir. Esasen bu makalenin ortaya çıkmasında buna benzer bir hadisenin yaşandığı anekdotik bir tecrübe de etkili olmuştur.

2. Nâdir de olsa, bazı mâlum (etken) fiiller, meçhûl (edilgen) sîgada yazılmıştır. Bu durum, bu gibi fiillerin, bilhassa meçhûl olarak kullanılan özel bir fiil grubundan biriymiş gibi algılanmasına yol açabilir. Bunun güzel bir örneği “*yok olmak, tükenmek*” anlamlarına

gelen اضمحلَّ fiilinin, meçhul bir sığa olan اضمحلَّ ile ifade edilmiş olmasıdır.

3. Bir çok ism-i fâil (etken ortaç) ism-i mefûl (edilgen ortaç), birçok ism-i mefûl de ism-i fâil biçiminde yazılmak suretiyle özellikle sarf bakımından önemli bir şekilsel ayırtı emâresi yok edilmiştir. Sözelimi معرَّ (ifâde eden/dile getiren) yerine معرَّ (ifâde edilen/dile getirilen) ; مقارنَّ (karşılaştırılan) yerine مقارنَّ (karşılaştıran) yazılmış olması sadece şekli bir ihmâl değil, yanı sıra, temel anlamsal nüansların kaybolmasına neden olan ciddi bir kusurdur.

4. En temel ve iyi bilinen masterların dahi yazımında hatalara düşülmüştür. Örneğin خروج , نُزُولُ , هُبُوطُ , طَبْحُ , مُؤَاخَذَةٌ gibi meşhur masterlar ciddi imlâ hatalarıyla kaydedilmiş ve sırayla şu şekilde yazılmıştır: خروج , نُزُولُ , هُبُوطُ , طَبْحُ , مُؤَاخَذَةٌ

5. Sarf bilgisinin yetersizliği veya transkripsiyon okumadaki başarısızlık gibi sebeplerle, kimi ism-i tafdil ve sıfat-ı müşebbehe kalıpları sonundaki Elif-i maksûrelerin Elif-i memdüde biçiminde kayda geçirildiği dikkat çekmektedir. أدهى (daha dâhi/kurnaz) yerine أدهاء; kezâ لهشى (soluk soluğa kalan kadın) yerine لهشاء yazılmış olması gibi.

6. Mutçalı sözlüğünde imlâya dair en karakteristik hatalardan bir diğeri de ism-i mensuplarla ilgili olanıdır. Esâsen morfolojik bakımdan ism-i mensûbun en belirgin alâmeti olan 'kelime sonundaki şeddeli Yâ' harfi, sözlükte yer alan hemen bütün örneklerde ihmâl edilmiştir. Anlaşıldığı kadarıyla müellif, baz aldığı kaynağın transkripsiyon okuma esaslarını yeterince dikkate almadığı için böyle bir hataya düşmüştür. Zira Hans Wehr'in sözlüğünde ism-i mensuplar için öngörülen latinize biçim, "kelimenin son harfinin mâkablîne bir uzatma konulmasıdır". Dolayısıyla kaynakta *insânî* şeklinde latinize edilen kelime Arapça'ya çevrilmek istendiğinde *إنساني* değil, *إنساني* biçiminde kaydedilmeliydi.

Benzer durum ديموي , خيرى , فتي , علمي , ديني vb. sözcükler için de geçerlidir.

7. Son harflerin harekesini belirtmeme eğilimi, bir önceki maddenin yanında başka bazı durumlarda da sorun yaratabilmektedir. Sözelimi ism-i tafdil sığasındaki bir sözcüğün son harfine hareke konulmadığı takdirde, sarf bilgisi yetersiz birinin bu son harfi tenvinli okuma riski doğmaktadır. Bu yüzden, bunların sonlarının tenvin kabul etmediğinin sözlükte mutlaka işaret edilmesi gerekir. Dolayısıyla

Mutçalı sözlüğünde son harf harekesi belirtilmemiş olan **أَحْرَسُ** , **أَحْوَجُ** , **أَقْصَرُ** , **أَزْسَخُ** , **أَشْمَلُ** gibi sözcükler; **أَحْوَجُ** , **أَحْرَسُ** , **أَقْصَرُ** , **أَزْسَخُ** , **أَشْمَلُ** şeklinde yazılmalıdır.

8. Mankûs ve maksûr isimlerin son harf harekelerinin durumu da Arapça'da sorun teşkil eden bir konudur. Bu noktadaki tereddütlerin giderileceği bir başvuru eseri olması gerektiği halde Mutçalı sözlüğünün bu kritik noktada da yardımcı olamadığı görülmektedir. Buna tipik bir örnek **آب** maddesidir. Bu sözcük bu şekliyle Ağustos anlamına geldiği halde, Mutçalı aynı imlâ biçimini **أَبِي** / **يَأْبَى** fiilinin ism-i fâili olan **آب** (الآبِي) için de kullanmıştır. Benzer hatalar **أَوَانُ** (doğrusu: **أَوَانٌ**) ; **قَانُ** (doğrusu: **قَانٌ**) ; **مُكَارُ** (doğrusu: **مُكَارٌ**) ; **مُرَاءُ** (doğrusu: **مُرَاءٌ**) ; **أَوَانُ** (doğrusu: **أَوَانٌ**) örnekleri için de geçerlidir.

Aynı şekilde, mâkableri tenvinli yazılması gereken pek çok Arapça isim yine transkripsiyon okuma hatasının bir neticesi olarak tenvinsiz yazılmıştır: **مَأْوَى** (doğrusu: **مَأْوًى**) ; **رِضَا** (doğrusu: **رِضًا**) ; **صِيَا** (doğrusu: **صِيًا**) ; **مَزْعَى** (doğrusu: **مَزْعًى**) ; **مُسْمَى** (doğrusu: **مُسْمًى**) ; **مَأْوَى** (doğrusu: **مَأْوًى**) ; **مُسْمَى** (doğrusu: **مُسْمًى**) ; **مَزْعَى** (doğrusu: **مَزْعًى**) ; örnekleri için de geçerlidir.

9. Mutçalı sözlüğünde yer yer göze çarpan hata gruplarından biri de nahvî (gramatikal) yanlışlıklardır. Mübteda-haber, fiil-fâil, meçhul fiil-nâibül-fâil, sıfat-mevsuf, muzâf-muzâfun ileyhi uyumsuzlukları, keza mefûlün bih'in, câr ile mecrûrunun, sayı ile temyizinin ve taaccüb sığasının unsurlarında görülen hatalar bu türdendir. Bunlara ilişkin çok sayıda örnek zikredildiğinden burada ayrıca örneklemeye gidilmeyecektir.

10. Hemzenin imlâsına ilişkin hataların bir kısmı transkripsiyon okumadaki başarısızlığa atfedilebilirse de, diğer bir kısmı Hans Wehr'in kat' ve vasıl hemzelerini ilk harfte dikkate almayan özensiz uygulamasını taklit etmekten kaynaklanmıştır. Mutçalı, Hans Wehr sözlüğünde yer alan **أَم** , **أَسَاس** , **أَخَذ** , **أَجَل** , **إِذْن** ve **أَدِيب** gibi sözcükleri aynı şekilde sözlüğüne almıştır. Halbuki bunların; **أَمٌ** , **أَسَاسٌ** , **أَخَذٌ** , **أَجَلٌ** , **إِذْنٌ** , **أَدِيبٌ** şeklinde yazılması gerekirdi. Ayrıca Mutçalı'nın, Hans Wehr'de doğru şekilde yazıldığı halde, kendi sözlüğüne yanlış olarak geçirdiği pek çok örneğe daha önce temas edilmişti. Bunlar özetle, Hemzenin ortada ve sonda yazılışlarındaki

hatalar; zaman zaman da gereksiz yere uzatılması, kaybolması, aslında yok iken lüzumsuz yere konulması v.b. şeklinde ortaya çıkan yanlışlıklardır.

11. İsimlerin çoğul biçimlerinin imlâsında ortaya çıkan hatalar da müstakil bir kategori teşkil edecek yoğunluktadır. Yine İngilizce transkripsiyon sistemini yanlış okumaktan kaynaklandığı gözlemlenen bu hatalara dair zengin bir örnekleme yukarıda yapılmıştır.

12. Bunların dışında Mutçalı sözlüğünde değişik açılardan yanlış yazılmış çok sayıda madde başı ve kelime bulunmaktadır. Bu sözcüklerin bir kısmında olması gereken harfler düşürülmüş, bir kısmında olması gereken harfin yerine başka bir harf getirilmiş, diğer bazısında ise araya tamamen alakasız başka harfler girilmiştir. İlave olarak, sözcüklerin hareke, şedde, cezim ve med durumlarına ilişkin pek çok imlâ yanlış da dikkatlerden kaçmamaktadır.

13. Sözlükte göze çarpan bir diğer önemli bir eksiklik de, Hans Wehr'de bulunduğu ve son derece önemli olduğu bilindiği halde büyük bir olasılıkla gözden kaçtığı için bazı önemli madde başlarının sözlüğe alınmamış olmasıdır. Ayrıca güncellenmemesine bağlı olarak, Mutçalı sözlüğü; “çet yapma/çetleşme (دَرْدَشَة)” ; “küreselleşme (عَوْلَمَة)” ; “internet (الإِحْتِبَاس)” ; “özelleştirme (حَضَخَصَة)” ; “sera etkisi (الْحَزَارِي)” ve “bomba yüklü araç (سَيَارَة مُفَخَّخَة)” gibi pek çoğu son 15-20 yıl içerisinde hayatımıza giren modern sözcük, kavram veya terimi karşılamakta yetersiz kalmaktadır.

Bütün bunlardan sonra son söz olarak diyebiliriz ki, sahip olduğu popülariteye ve gördüğü olağanüstü ilgiye rağmen, onlarca baskısı yapılan sözlükte çeviriden, transkripsiyon aktarımından, temel gramer ve sarf bilgisi eksikliğinden ya da genel olarak dikkatsizlik ve ihmalden kaynaklanan mühim ve fâhiş hatalar tekrarlamaya devam etmektedir. Ancak içerdiği bütün hatalara rağmen, Serdar Mutçalı'nın *Arapça-Türkçe Sözlük (المُعْجَمُ الْعَرَبِيُّ الْحَدِيثُ)* adlı çalışması, Türkiye'de Arapça sözlük kullanmak durumunda olanların ihtiyaç duyacakları temel kaynaklardan biri olmaya devam etmektedir. Bizim burada işaret etmeye çalıştığımız hataların giderilmesi durumunda, eserden beklenen verimin daha da artacağını umabiliriz.